

Mestský región Trnava

Spolupráca, spoločné verejné politiky, spoločné
zabezpečovanie služieb

Viktor Nižňanský, Silvia Ručinská

máj 2015

Správa sumarizuje zistenia z regiónu Trnava. Definuje podľa autorov hlavné problémy územia a poskytuje námety na riešenia v oblasti ekonomického rozvoja, spravovania územia a spolupráce obcí v mestskom regióne, vo väzbe na očakávané trendy. Tento výstup je súčasťou projektu, ktorý pre Úniu miest Slovenska vypracovalo Komunálne výskumné a poradenské centrum, n.o. Piešťany s názvom „Spolupráca obcí v mestskom regióne“, ktorého cieľom je snaha o intenzívnejšiu spoluprácu jadrového mesta regiónu a obcí v ňom. Osobitnou prílohou je „Mestský región v číslach a údajoch“.

Autori© Ing. Viktor Nižňanský, PhD. – doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD.

Prvé vydanie
Neprešlo jazykovou úpravou

Toto dielo, ani jeho časť, sa nesmie reprodukovat' bez súhlasu autorov

Táto publikácia vyšla ako záverečný výstup grantu, ktorý poskytla Únia miest Slovenska Komunálnemu výskumnému a poradenskému centru Piešťany n. o.

Obsah

1. Dôvody, zámer a ciele vypracovania projektu	4
2. Zhrnutie súčasného stavu	10
3. Problémová analýza mestského regiónu	30
4. Odporúčania	33

Prílohy

1. Hodnotenie podnikateľského prostredia v regióne	39
2. Bonita obcí v regióne	40
3. Benchmarking miest	41
4. Trnava ako súčasť Centrope	42
5. Regionálne združenie pre rozvoj (námet)	43
6. Vhodnosť foriem spolupráce	46

1. Dôvody, zámer a ciele vypracovania projektu

Dôvody spracovania projektu

V súvislosti s globalizáciou sa čoraz častejšie hovorí o rastúcom význame metropolitných oblastí, o mestských regiónoch, o zmenách v pôvodne priemyselne založených regiónoch, ale aj o špecializácii miest, ktoré sa stávajú základom klastrov a priťahujú investície, o dostupnosti univerzít a výskumných centier, o regionálnych reťazcoch, o mobilite, o reakciách na klimatické zmeny, o lepších vzťahoch medzi mestami a vidieckymi oblasťami a o **potrebe výraznejšieho prehĺbenia spolupráce rozhodujúcich aktérov v území.**

K zlepšeniu procesov a štruktúr v území, ktoré riadia a koordinujú rozvoj na nadobecnej úrovni, existujú rôzne formy spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom. Cieľom tejto práce nie je podrobne sa nimi zaoberať, preto ich iba uvádzame z dôvodu ozrejmenia záberu projektu:

- spolupráca verejného a súkromného sektora (PPP),
- spolupráca rôznych úrovní a stupňov verejnej správy,
- spolupráca občan – občan,
- spolupráca občan – verejná správa,
- spolupráca hospodárskej sféry s občanom,
- vytváranie sietí, klastrov hospodárskou sférou,
- spolupráca občan – hospodárska sféra – verejná správa.

Táto štúdia je zameraná na spoluprácu obcí v rámci vymedzených mestských regiónov.

Dôvody spolupráce

Urbanizované oblasti na celom svete sa musia vyrovnávať s novými vonkajšími aj vnútornými výzvami. Medzi **vnútorné výzvy** patrí napríklad proces suburbanizácie, ktorý je výsledkom odchodu určitých skupín obyvateľstva, často s vyšším vzdelaním, z miest do obcí ležiacich v ich blízkosti, pričom vo väčšine prípadov títo ľudia pracujú v mestách a využívajú mestské služby. Trend funkčného oddelenia bývania a práce spôsobuje problémy v rôznych oblastiach: v doprave, v životnom prostredí, vo využívaní pôdy, v bývaní a práci, ale aj v obecných financiách. Mestá, plniace funkciu centra osídlenia trpia na výrazný nárast dopravy, čo znižuje kvalitu bývania v nich. To je často dôvodom k ďalšiemu vystaňovaniu sa obyvateľov. Celý proces spôsobuje znižovanie finančnej sily miest a mestá sa musia navyše vysporiadať s nadpriemerným podielom starých ľudí, samostatne žijúcich ľudí, menej vzdelaných ľudí a nezamestnaných. S rastúcou globalizáciou hospodárskych procesov prístupujú k vnútorným výzvam aj **výzvy vonkajšie**. Medzi ne patrí napríklad: súboj o úsídlenie firiem, o miesto kde sa budú platiť dane, o turistov. Výsledkom je paradoxná situácia: aglomerácie/mestské regióny sa musia komplexne vybaviť, aby mohli byť konkurencieschopné, ale v rámci ich pozície / kompetencií, môžu konať iba lokálne.

Vnútorné a vonkajšie výzvy spôsobujú mestám štrukturálne a finančné problémy s dopadom na zamestnanosť, výrobu, služby, na slabnúce väzby medzi hospodárskym rastom, zamestnanosťou a kvalitou života. Súčasné politické štruktúry (štruktúry správy územia) nie sú na tieto procesy pripravené. Okruh tých, čo platia za komunálne služby často končí na hranici mesta a ani zďaleka nepokrýva okruh tých, čo služby v mestách využívajú. V tejto súvislosti sa hovorí o tzv. prelievaní efektu a z toho vyplýva požiadavka kompenzácie tohto javu. Pravdou je tiež skutočnosť, že z hľadiska priestorového rozvoja, nie sú disponibilné zdroje miest a obcí optimálne využívané, čím sa premrháva šanca lepšej pozície v rámci konkurencie s inými oblasťami/mestami/regiónmi, rovnako ako šanca spoločného obhajovania záujmov v nadregionálnom kontexte. Často je dôvodom veľká fragmentácia obcí a nedostatočná spolupráca, ktoré spôsobujú:

- obmedzenú schopnosť konať,
- nízku efektívnosť činností,
- deficit demokracie a nízku transparentnosť pri rozhodovaní a pri využívaní zdrojov,
- stratu významu regiónu v národnom, ale aj medzinárodnom kontexte.

S novou situáciou sa mestá a regióny vysporiadávajú rozlične. V Európe sú známe príklady zlučovania obcí, pričleňovania obcí k mestám, riešenia úloh vyššou správnu jednotkou, spolupráca obcí na báze zmlúv, vytváranie združení obcí, sietí a pod. Na Slovensku vznikli v roku 2002 vyššie územné celky, ktoré mali vykonávať zákonom definované nadobecné úlohy. Jedným z dôvodov bola aj skutočnosť, že sa nenašla spoločenská a politická podpora pre zlučovanie obcí do väčších územnosprávnych celkov. Preto bolo prijaté

riešenie, aby sa niektoré samosprávne úlohy riešili medziobecnou spoluprácou. Doteraz sa to žiaľ obciam dostatočne nepodarilo a ani vyššie územné celky rovnako dostatočne neplnia úlohu koordinátora v území. Okrem uvedených vnútorných a vonkajších výziev existujú ďalšie dôvody prehlbenia spolupráce medzi mestami a obcami:

- demografická zmena, ktorú sprevádza starnutie obyvateľstva miest,
- dopady ekonomickej, hypotekárnej a dlhovej krízy na zamestnanosť, výrobu, trh s nehnuteľnosťami, služby,
- presun časti obyvateľov na pracovné miesta v sektore služieb, pričom sa často vyžaduje len nízka kvalifikácia, sú zle platené a znižujú kúpyschopnosť obyvateľov s dopadom práve aj na rozvoj služieb,
- rastúce rozdiely v príjmoch, polarizácia spoločnosti, bohatnutie malej skupiny ľudí, segregácia,
- nižšie daňové príjmy verejných rozpočtov oproti očakávaniam,
- živelný rast miest, ohrozenie biodiverzity, riziká záplav a pod.

Rastúci význam potreby spolupráce má svoje dôvody aj v presune čoraz väčšieho množstva úloh z centrálnej úrovne na mestá, obce, regióny, ktoré sa nedajú efektívne zabezpečiť jednotlivými obcami, ale aj rozširujúci sa akčný priestor obyvateľov obcí súvisiaci s rastúcou mobilitou, ale aj obmedzené verejné financie.

Sme presvedčení, že spolupráca by sa mala stať jednou z priorít miestnej politiky.

Bariéry spolupráce obcí

Európsky hospodársky a sociálny výbor uviedol vo svojej správe z roku 2011 k medziobecnej spolupráci v rámci metropolitných oblastí a mestských regiónov aj dôvody jej nefungovania:

- nedostatočná komunikácia medzi profesionálmi, ktorí sú zodpovední za územný rozvoj, infraštruktúru, bývanie a všeobecné služby a aktérmi, ktorí podporujú hospodársky rozvoj a dynamiku, ako aj vytváranie pracovných miest,
- akademická obec a výskumné ústavy zvereňujú užitočné štúdie o mestských aglomeráciách, ale ich komunikácia s verejnými orgánmi je obmedzená,
- orgány verejnej správy sa neradi delia o svoje názory so súkromným sektorom,
- mestá a regióny, ako aj vlády, sa najprv obracajú na Brusel, aby dostali finančnú podporu a prehliadajú príležitosti na prediskutovanie vhodných politických opatrení, či potrebu diskutovať o vplyve európskej legislatívy na metropolitné oblasti,
- na národnej úrovni i na úrovni EÚ nie je úplne zrejmé, ktoré prístupy sú potrebné, či „zdola nahor“ alebo „zhora nadol“, pričom následkom je, že mestá robia individuálne a nesytemové opatrenia namiesto aby postupovali štruktúrovanejším spôsobom,
- diskusiu nepriaznivo ovplyvňuje napätie medzi vidieckymi a mestskými oblasťami,
- historické a kultúrne bariéry často znemožňujú zaviesť úspešné viacúrovňové riadenie, čo bráni účinnej reakcii na skutočné výzvy,
- štáty a mestá sa často zameriavajú na svoje každodenné fungovanie a nie sú veľmi otvorené integrovaným stratégiám alebo dlhodobým cieľom.

Komunálne výskumné a poradenské centrum, n.o. v štúdiu pre Úniu miest Slovenska (2013) uviedlo na základe zahraničných skúsenosti najmä z fungovania mestských regiónov v Rakúsku (KDZ Wien, 2012) ďalšie bariéry vzniku a fungovania mestských regiónov na Slovensku:

Zlé pochopenie významu a pojmu mestský región

V prípade mestských regiónov sa nejedná o dominanciu centrálného mesta voči okolitým obciam. Podstatne dôležitejšie je dosiahnuť rast územia mestského regiónu ako celku a zvýšenie kvality služieb spoločnými aktivitami. Preto sa v prípade mestských regiónov nehovorí ako o medziobecnej spolupráci alebo spolupráci mesta a jeho okolia. Ide o spoločné vytvorenie a realizáciu vybraných verejných politík, podľa miestnych a regionálnych podmienok a v rámci zverených kompetencií miestnej samosprávy (napr. politika školská, sociálna, prepravná, kultúrna, politika odpadového hospodárstva,), pričom všetci aktéri sú rovnocennými partnermi

Chýbajúce spoločné politiky na podporu rozvoja regiónu

Napriek tomu, že mestá a obce majú rovnaké právomoci, je zreteľná absencia spoločných verejných politík obcí,

Chýbajúce povedomie a spolupatričnosť

Ak sú hranice pre spoluprácu zle vymedzené, ak nerešpektujú hranice prirodzených regiónov, tak nemôžu byť funkčné ani politicky, ani z hľadiska plánovania a rozvoja ekonomiky a nie sú akceptované občanmi. To je príklad zlého vymedzenia vyšších územných celkov na Slovensku. Preto nie je možné očakávať vysokú mieru spolupatričnosti, vzťah k nim a povedomie obyvateľov o nich.

Nedostatočný tlak, chýbajúca motivácia

Zo strany centrálnej vlády neexistuje dostatočne silný tlak a motivácia na spoluprácu miest a obcí v regióne. Tlak je možné vytvoriť napríklad systémom finančného vyrovnávania, ktorým sa zvýhodnia väčšie územné celky a nepodporí sa zachovávanie roztrieštenej sídlenej štruktúry. Zo strany obyvateľov tiež neexistujú dostatočne silné iniciatívy na spoločné postupy zvyšujúce kvalitu a dostupnosť služieb

Nedostatočná informovanosť o výhodách spolupráce

V povedomí obyvateľov, ale aj mnohých lokálnych politikov, nie sú dostatočne zakotvené výhody spolupráce miest a ich okolia a ich pozitívny dopad nielen na centrá regionálnych. Dôkazom je práve nízka miera spolupráce mimo oblastí, v ktorých je spolupráca stanovená v zákone ako podmienka.

Rozdielne podmienky a nejasnosť o pridanej hodnote spolupráce

V rámci spolupráce mesta a okolia existuje nedôvera a obavy menších miest a obcí, že budú centrom osídlenia využívané, že sa nebudú môcť pokrývať potreby služieb ich obyvateľov. Je preto nevyhnutné veľmi jasne definovať nielen rozsah spolupráce, ale aj jej význam a výhody vyplývajúce z nej.

Obmedzenie flexibility a schopnosti konať nezávisle, zachovanie identity

Najmä u malých obcí vznikajú obavy zo straty flexibility a vplyvu pri presune právomoci na úroveň mestského regiónu. Jedná sa najmä o možnosť podpory vlastných podnikateľov a zachovanie služieb. V prípade spolupráce s výrazne silnejším partnerom sa objavuje aj strach zo straty identity. Toto je možné riešiť vhodnou formou správy a organizácie.

Nedôvera v efekty spolupráce

Nedostatočné vnímanie skutočnosti, že v súvislosti s globalizáciou a požiadavkami na zvyšovanie efektívnosti hospodárenia nadobúdajú na význame aktivity zamerané na zvyšovanie a zlepšovanie kooperácií. Napríklad pri hospodárskom rozvoji, usídľovaní podnikov, odpadovom hospodárstve, ponuky športových a kultúrnych podujatí, sociálnej infraštruktúry, regionálnej profilácie až po spoluprácu v organizácii správy.

Výdavky na kooperáciu a na realizáciu zmeny

Spolupráca stojí peniaze, čas, osoby a vyžaduje zmenu. Čím výraznejšia je spolupráca tým si vyžaduje viac času, bežných výdavkov a to môže byť prekážkou najmä pre menšie obce. Predpokladom zvládnutia spolupráce je vysoká miera stability a prepojenia. Na začiatku je možné spolupracovať menej formálne, čo znižuje počiatkové požiadavky na výdavky a čas.

Politická štruktúra

Rozličné stranické záujmy v obciach a mestách môžu znemožniť spoluprácu, existuje strach zo zmien.

Možné oblasti spolupráce v mestskom regióne

Na základe skúsenosti zo spolupráce v mestských regiónoch a aglomeráciách sme identifikovali sedem oblastí, v rámci ktorých môžu obce (a následne verejný a súkromný sektor) spolupracovať s cieľom podporiť rast územia ako celku:

- podpora hospodárstva (napr. spolupráca v odvetviach, spoločný rozvoj plôch, usídľovanie podnikov, využitie endogénneho potenciálu územia s cieľom podpory rastu),
- vedomostná spoločnosť (napr. rozvoj technológií, vytvorenie informačnej a komunikačnej platformy, internetové portály a ďalšie opatrenia na zdieľanie vedomostí),
- spoločné verejné politiky v rozsahu kompetencií obcí (napr. sociálne služby, regionálne školstvo),
- udržateľný rozvoj dopravy (napr. vytvorenie spoločného dopravného konceptu, optimalizácia verejnej osobnej dopravy, koncepcia mobility, spoločná cenová politika),
- vytvorenie, resp. udržanie vysokej kvality života a životného prostredia (napr. zelené plochy, oddych, ekologické plochy, opatrovanie, údržba, zariadenia voľného času, kultúry, manažment zdrojov, zvýšené nasadenie obnoviteľných zdrojov energie, odpadové hospodárstvo, protipovodňové opatrenia),
- udržateľný rozvoj osídlenia (napr. spoločný postup pri využívaní územia, kultúrnej krajiny, transparentnosť a koordinácia miestnych a regionálnych rozvojových plánov, využívanie pôdy, zabraňovanie roztriešteniu osídlenia),
- spoločný marketing (jedná sa o budovanie spolupatričnosti k mestskému regiónu, vytváranie identity, pre podporu spolupatričnosti, vytvorenie spoločnej pozície regiónu v národnej a medzinárodnej konkurencii cestou pomocou spoločného vystupovania navonok).

Pojem mestský región

Projekt „mestský región“ sa opiera o zaužívané definície mestských regiónov, resp. funkčných mestských regiónov vymedzených najmä geografmi a urbanistami. Funkčný región vyjadruje celistvý územný útvar, pre ktorý sú typické vzťahy medzi jadrom – centrom tohto územia a ostatnými zložkami – zázemím. V slovenských podmienkach sa vymedzením funkčných mestských regiónov zaoberal s dlhodobým prehľadom ako prvý A. Bezák, ktorý vyjadril, že v každom funkčnom mestskom regióne sa rozlišuje jadro, pozostávajúce z jedného alebo niekoľkých miest a tzv. obvod, ktorý je s jadrom spojený väzbami, pričom intenzita týchto väzieb klesá s rastúcou vzdialenosťou od jadra (2000, 2014). Spojenie jadra a zázemia môže byť na základne rôznych druhov väzieb, napr. odchádzky a dochádzky za prácou, dochádzky za školou, dochádzky za bývaním resp. iná forma denného pohybu obyvateľstva inak označovaná aj ako denný urbánny systém. Bezák vymedzil na základe denného dochádzania do zamestnania funkčné mestské regióny v podmienkach SR a na jeho práce neskôr nadviazali ďalší odborníci zaoberajúci sa touto problematikou v SR ale aj ČR aj inými prístupmi ich vymedzenia (napr. Slavík, Hudec, Novotný, Klapka, Bleha, Bednář, Halás, Bačík, Tóth, Matlovič).

Pre potreby našej štúdie budeme používať pojem mestský región a budeme ho chápať ako územie, v ktorom vystupuje jedno alebo viac miest ako centrá a obce, ktoré tvoria zázemie centra. Často sa vzťah mesta a jeho zázemia opiera o predstavu, že centrálné (jadrové) mesto je vo vzťahu k okoliu, k okolitým obciam, dominujúce. Takáto predstava však nezodpovedá pojmu mestský región. V jeho hraniciach **nedominuje primárne centrálné mesto**. Existujú oblasti, ktoré sú pre mestský región dôležité ako celok, a preto sa obce v ňom, vrátane jadrového mesta, chovajú ako rovnocenní partneri, a v mnohých prípadoch sa spájajú aj so súkromným sektorom do spoločných aktivít.

Zdroje informácií a metodológia

Pre naplnenie hlavného cieľa projektu bolo nevyhnutné vymedziť územie, ktorého sa projektový zámer týka a ktoré budeme označovať ako „mestský región“. Zmyslom projektu nebolo vymedzovať nové územné systémy ani popierať resp. vylepšovať doterajšie prístupy urbanistov a geografov v SR. Našou výskumnou jednotkou bolo územie vymedzené centrálnym mestom a jeho zázemím, pričom prvotné údaje sme zisťovali za všetky obce v hraniciach vopred vybraných okresov Úniou miest Slovenska a následne sme podľa dvoch základných kritérií určili jadro – centrum, jadrové územie, prímestské pásmo a vonkajšiu zónu.

Kritériá, ktoré sme použili, boli: dochádzka za prácou do centrálného mesta a hustota osídlenia.

Pre **jadrové územie** regiónu, označované tiež funkčné územie, platila nasledovná kombinácia kritérií:

- viac ako 50 % dochádzka ekonomicky aktívnych obyvateľov z obcí do centra,
- hustota obyvateľov na km² územia väčšia ako 100.

Hranica 50 % dochádzkovosti do centrálného mesta vyplýva ako štandardný ukazovateľ z viacerých štúdií s touto problematikou. Hustota obyvateľov nad 100 obyvateľov na 1 km² vychádza z hodnoty priemernej hustoty obyvateľov v SR (približne 110 obyvateľov/km²).

Pre vymedzenie **prímestského pásma** platili kritériá:

- viac ako 45 % dochádzka ekonomicky aktívnych obyvateľov z obcí do centra
- nižšia hustota obyvateľov na km² územia ako 100

Za **vonkajšiu zónu** sme označili všetky tie obce v území, ktoré vykazujú menšiu dochádzkovosť ekonomicky aktívnych obyvateľov do centra ako 45 %.

Zóna v mestskom regióne	Kritérium dochádzkovosť za prácou	Kritérium hustota obyvateľstva na 1 km ²
Centrum (jadro)	Centrum je cieľom dochádzok za prácou	Centrum vykazuje vysokú hustotu
jadrové (funkčné) územie regiónu	viac ako 50 % dochádzka ekonomicky aktívnych obyvateľov z obcí	vyššia hustota ako 100
prímestské pásmo	viac ako 45 % dochádzka ekonomicky aktívnych obyvateľov z obcí	nižšia hustota ako 100
vonkajšia zóna	menej ako 45 % dochádzka ekonomicky aktívnych obyvateľov z obcí	hustota bez vymedzenia

Podklad pre analýzu údajov obcí v nami definovaných mestských regiónoch tvorili informácie zo Štatistického úradu Slovenskej republiky, z ostatných centrálnych zdrojov –Ústav informácií a prognóz v školstve, UPSVAR, Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb, Datacentrum, enviroportál Ministerstva životného prostredia SR, Slovenská správa ciest, z miestnych zdrojov - najmä údaje poskytnuté mestami a obcami v regióne formou riadených rozhovorov a dotazníkmi, údaje z dostupných dokumentov (PHSR, ÚPD, koncepcie, stratégie).

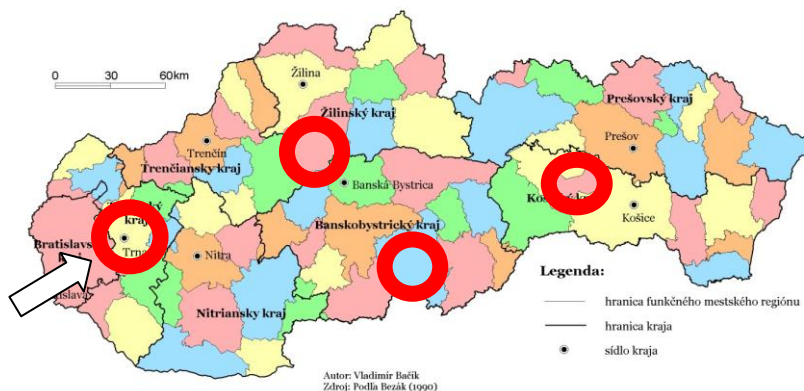
Všetky tabuľky a grafy v tejto štúdii, ktoré nemajú uvedený zdroj, sú vytvorené autormi ako vlastné alebo sú vypracované na základe informácií z vyššie vymenovaných zdrojov dát. Zdrojové tabuľky ku grafom aj s jasným zadáním zdrojových dát sú v samostatnej prílohe pre každý mestský región „Mestský región v číslach a údajoch“. Dáta získavané z centrálnych a miestnych zdrojov boli analyzované v týchto oblastiach a ich konkrétnych ukazovateľoch¹:

- sídelná štruktúra a vývoj - hustota, štruktúra bytov, vývoj osídlenia, výstavba bytov, využitie územia, cena pôdy,
- demografická štruktúra a vývoj - obyvateľstvo, migrácia, veková štruktúra, štruktúra domácností, miera vzdelania,
- hospodárska štruktúra a vývoj - rast, zamestnanosť, príjmy, odvetvia, veľkosť podnikov, zmena štruktúry, disponibilné pozemky,
- rozvoj dopravy a pohyb ekonomicky aktívnych osôb - IAD, MHD, vplyv železnice, prichádzajúci a odchádzajúci za prácou, do centra, cestná sieť, stupeň automobilizmu,
- kvalita života - zásobovanie, bytový štandard, školstvo, sociálne služby, zdravotníctvo, kultúra,
- životné prostredie - odpad, protipovodňové opatrenia, stabilita krajiny,
- verejné financie - Príjmy, výdavky, daňová sila, finančná sila, miera sebestačnosti,
- volení predstavitelia a zamestnanci verejného sektora - miestne úrady, podriadené organizácie, volení predstavitelia, e-government,
- marketing - marketingové nástroje, marketingová stratégia,
- spolupráca.

Výstupom projektu nemalo byť striktné určenie, ktoré obce by mali, a ktoré nemali patriť do mestského regiónu. Zámerom projektu bolo na základe analýzy dát, silných a slabých stránok samotných obcí a celého územia v súvislosti s aktuálnymi trendmi vyjadriť odporúčania pre konkrétne územia a zároveň určiť hranice v území pre efektívnu spoluprácu.

Za prínos našej štúdie považujeme okrem konkrétnych menovaných výstupov aj samotné sumarizácie dát za jednotlivé obce, ktoré v tejto podobe, podľa nás, akú ponúkame v prílohovej časti, nejestvujú. Samotné zaradenie resp. nezaradenie jednotlivých obcí do mestského regiónu neznamenal pre autorov štúdie obmedzenie sa v zbere dát len na obce patriace do jadrového územia mestského regiónu.

Na základe dohody v rámci Únie miest Slovenska boli vytipované štyri regióny: Trnava, Lučenec, Turčianske Teplice a Gelnica.

¹ Tvorja osobitný výstup projektu „ Mestský región v číslach a údajoch“

Ciele a výstupy projektu

Cieľom projektu je vo väzbe na nové rámcové podmienky, ktoré sme opísali v úvode, **podnietiť snahu o odstraňovanie bariér spolupráce jadrového mesta a obcí a naštartovanie systematickej spolupráce v hraniciach mestského regiónu**. Výstupmi projektu sú :

- záverečná sumarizujúca správa pre Úniu miest Slovenska: „Spolupráca obcí v mestskom regióne - Súhrnná správa projektu“,
- štúdie troch pilotných regiónov okolo miest Trnava, Lučenec a Gelnica: „Mestský región Lučenec“, „Mestský región Trnava“, „Mestský región Gelnica“,
- samostatné tri dokumenty zahrňujúce všetky analyzované tabuľky a informácie pre každý mestský región samostatne pod názvom: „Mestský región v číslach a údajoch“.

Nositelia a pozície v projekte

Projekt realizovalo Komunálne výskumné a poradenské centrum, n. o. Piešťany na základe dohody a s podporou Únie miest Slovenska, v spolupráci s mestami (v tejto etape odporučenými prezídiom Únie miest Slovenska) a obcami ležiacimi v hraniciach spoločne definovaného mestského regiónu. Projekt nemal ambíciu nahradiť úlohu miest a obcí vypracovať program hospodárskeho a sociálneho rozvoja poskytuje však podklady pre jeho vypracovanie. Rovnako projekt nenahrádza úlohy miest a obcí vyplývajúce z požiadaviek a metodických pokynov pre vypracovanie integrovaných stratégií územia potrebných k čerpaniu prostriedkov z operačných programov Partnerskej dohody pre roky 2014 – 2020. Jeho priebežné a konečné výstupy môžu byť pre tieto úlohy podkladom.

2. Zhrnutie súčasného stavu

Jadrové územie mestského regiónu tvorí mesto Trnava a 14 obcí

Jadrové územie mestského regiónu, a tým aj kraja je vymedzené na základe dvoch kritérií: viac ako 50 % dochádzky EAO do centra, hustota obyvateľov na km² viac ako 100.

Obe kritériá spĺňajú obce: Biely Kostol, Bohdanovce nad Trnavou, Brestovany, Bučany, Dolné Lovčice, Hrnčiarovce nad Parnou, Jaslovské Bohunice, Malženice, Ružindol, Suchá n/P, Šelpice, Špačince, Zavar, Zeleneč. Do FMU sú zaradené aj obce Malženice, Šelpice a Zvončín, ktoré majú v súčasnosti mierne nižšiu hustotu ako 100obyv. na km² katastrálneho územia. V obciach FMU žije 16,6 % obyvateľov kraja.

Mesto Trnava je centrom regiónu

Centrum regiónu, mesto Trnava, patrí k viac zaľudneným mestám Slovenska. S hustotou cca 924 obyvateľmi na km² sa radí na 5. miesto medzi krajskými mestami. So svojimi viac ako 60 tis. obyvateľmi ja charakterizovateľné ako mesto aj v rámci európskych relácií (mesto = viac ako 50 tis. obyvateľov). Žije v ňom 11,7% obyvateľov kraja. Rozloha mestského regiónu / okresu tvorí 17,86% rozlohy kraja, Počet obyvateľov mestského regiónu tvorí 23% obyvateľov kraja. Podiel obcí je 25,1% na počte obcí v kraji. Hustota obyvateľstva v obciach v rámci jadrovom území presahuje (až na Zvončín, Malženice a Šelpice) 100 obyv./km² katastrálneho územia. Priemerná hustota v jadrovom území je 341 obyv./km², v prímestskom území 87 obyv./km² a v rámci okresu 174 obyv./km².

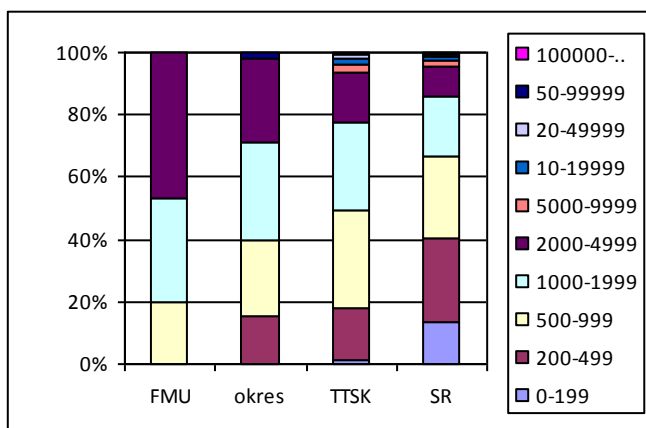
Podiel centra regiónu (mesto Trnava) na mestskom regióne (2013):

- Počet obyvateľov 51,1 %
- Hustota obyvateľov na km² 924 (v regióne 174)
- Podiel živnostníkov 52,7%, 8,47/ 100 obyv. (8,23)
- Podiel právnických osôb 74,0%, 5,93/100 obyv. (4,09)
- Index ekonomického zaťaženia 0,61 (0,61)
- Podiel mesta Trnava na súčte obecných rozpočtov obcí v mestskom regióne/výnosoch miestnych daní
 - o Celkové príjmy 56,1%
 - o Celkové výdavky 56,0%
 - o Príjem bežného rozpočtu 54,6%
 - o Daňové príjmy 53,0%
 - o Daň z príjmu FO 54,4%
 - o Daň z nehnuteľností 47,2%
 - o Poplatok za komunálny odpad 72,0%
 - o Ostatné miestne dane 22,6%
 - o Nedaňové príjmy 63,8%
 - o Transfery 56,1%
 - o Výdavky na mzdy 52,9%
 - o Hrubá úspora 46,0%
- Vybrané ukazovatele za mesto Trnava
 - o Daňová sila 383 (priemer v regióne: 370)
 - o Finančná sila 598 (565)
 - o Miera sebestačnosti 0,75 (0,77)
 - o Miera samofinancovania 0,57 (0,60)

Prevláda mestská sídelná štruktúra

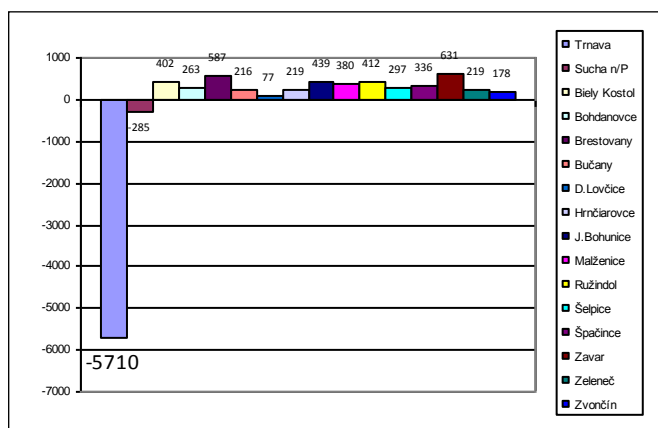
Väčšina obcí mestského regiónu malo podľa typologickej analýzy sídiel (SAV, 2009) mestskú štruktúru obyvateľstva, vysoké prisťahovalectvo a prírastok bytov, najmä v obciach v zázemí mesta, čo sa prejavilo aj v nasledujúcich rokoch. Ako priemyselné obce boli definované: Bučany, Šúrovce, Pavlice, Zeleneč, Radošovce, Kátlovce, Dechtice, Dolná Krupá, Bíňovce, Boleráz, Horné Orešany, Dolné Orešany (majú nadpriemer pracujúcich v priemysle, odchádzajúci za prácou, so základným vzdelaním, nadpriemer autochtónneho obyvateľstva). Ako populačne staré priemyselné obce boli definované: Lošonec, Dobrá Voda, Naháč, Horné Dubové, Horná Krupá a Slovenská Nová Ves (neobývané byty, staršie obyvateľstvo, odchádzajúci za prácou) ako poľnohospodárska obec bola charakterizovaná obec Buková.

Veľkosť obcí je na slovenské pomery nadpriemerná

Veľkosť obcí v regióne je väčšia ako v SR a v kraji, obce jadrového územia sú väčšie, ako na ostatnom území. Priemerná veľkosť obce (vrátane Trnavy) je 2 872 obyvateľov. Hustota obyvateľstva v obciach v jadrovom území presahuje (až na Zvončín, Malženice a Šelpice) 100 obyv./km² katastrálneho územia. Priemerná hustota v jadrovom území je 341 obyv./km², v prímestskom území 87 obyv./km² a v rámci okresu 174 obyv./km².

Rast počtu obyvateľov v regióne, pokles v meste Trnava

V rokoch 1991 – 2013 vzrástol počet obyvateľov v mestskom regióne o 3,4 % (+4265 obyvateľov). S výnimkou Suchoj n/P a Trnavy vzrástol počet obyvateľov vo všetkých obciach FMÚ. Počet obyvateľov mesta Trnavy klesol v sledovanom období o cca 8 % (- 5710 obyvateľov), pričom pokles pokračuje aj v roku 2014. Suma prírastku obyvateľov v obciach FMU (+4656) naznačuje prebiehajúci proces suburbanizácie. Najvyššie prírastky (+ 25 % a viac) zaznamenali obce: Biely Kostol, Bohdanovce, Brestovany, Jaslovské Bohunice, Malženice, Ružindol, Šelpice, zavar a Zvončín. Najvyššie úbytky (-10 a viac %) zaznamenali obce: Horné Orešany, Suchá n/P

a Dobrá Voda. Obce s klesajúcim počtom obyvateľov sú mimo jadrového územia regiónu : Buková, Dobrá Voda, Horná Krupá, Horné Dubové, Horné Orešany, Naháč. Výnimkou je samotné centrum regiónu - mesto Trnava, ktoré stratilo v rokoch 1996 – 2013 4124 obyvateľov, obce v rámci jadrového územia získali 4735 obyvateľov

Rastie pohyb obyvateľov za prácou a vzdelaním, v Trnave je denne prítomných je viac ako 90 000 ľudí

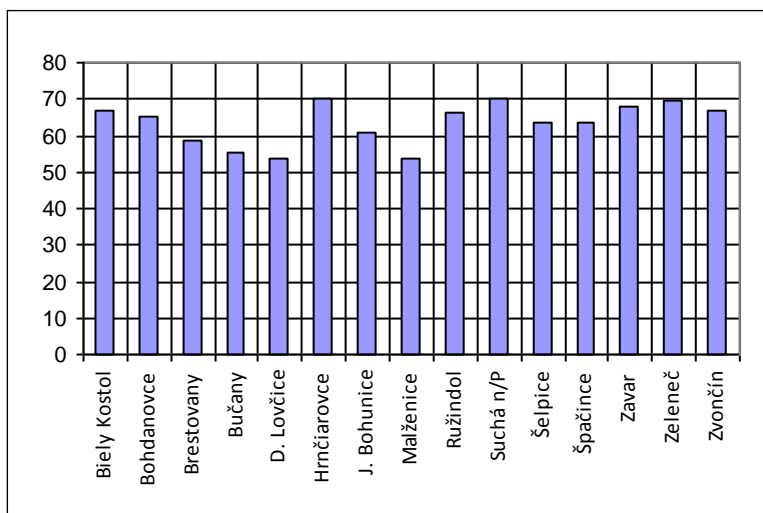
Do mestského regiónu Trnava dochádza za prácou a školou celkom 41 074 obyvateľov, z toho 27 424 za prácou. Do obcí v hraniciach mestského regiónu dochádza 47 % a mimo neho 53 %, najviac do regiónov Hlohovec, Galanta, Piešťany. Z Bratislavy dochádza cca 2,3 % obyvateľov, z toho polovica do školy. Najviac dochádza za prácou veková skupina 45 – 59 roční (32,7 % dochádzajúcich), z toho v rámci regiónu cca 63 %.

Z obcí mestského regiónu odchádza za prácou a školou 31 561 obyvateľov z toho za prácou 25 168 (cca 80 %). Do obcí v regióne odchádza za prácou 61 % (15345), do iných okresov 33,8 % (8514), do zahraničia 5,2 % (1309). Najviac odchádzajúcich za prácou mimo regiónu je do Bratislavy 60 % (5 111). Najviac odchádzajú ekonomicky aktívni vo vekovej skupine 45 -59 rokov (31,2 %). V rámci regiónu najviac odchádza rovnaká veková skupina (36,5 %). Mimo regiónu je to veková skupina 35 – 44 roční (28,1 %) a do Bratislavy tiež 35-44 roční (27,8 %).

V období rokov 2001 – 2011 vzrástol počet odchádzajúcich ekonomicky aktívnych osôb z miesta trvalého bydliska za prácou o 13,5 %. Rovnako vzrástol počet odchádzajúcich za prácou do zahraničia. Z 25168 odchádzajúcich ekonomicky aktívnych osôb (viac ako 60 % vo veku 35-59 rokov) dochádza za prácou v okrese cca 61 % (15345), mimo mestský región cca 34 %, t.j. cca 8500 (z toho do Bratislavy 60 %, 6-7 % do Hlohovca, Galanty, Nitry, Pezinka, cca 4 % do Piešťan, Ružomberka) a cca 5,2 % do zahraničia.

V roku 2005 bol odhad denne prítomného obyvateľstva cca 90000, vzhľadom na nárast dochádzky do jadra, ale aj na odchod z Trnavy, odhadujeme počet denne prítomných obyvateľov približne rovnako.

Viac ako 55 % obyvateľov regiónu dochádza za prácou do mesta Trnava

Ak sa v roku 2005 odhadovalo, že z celkového počtu dochádzajúcich za prácou do Trnavy (11800) 8000 dochádza z mestského regiónu Trnava, v roku 2011 to už bolo takmer 10000 obyvateľov (55,6 %). Z obcí v jadrovom území dochádza za prácou do Trnavy cca 5 000 ekonomicky aktívnych obyvateľov (66,3 %).

V rámci mestského regiónu Trnava odchádzalo v roku 2011 najviac obyvateľov mesta do Jaslovských Bohuníc 33 % (805), do Bratislavy 65 % (2788) a do zahraničia 705.

Z Trnavy denne odchádza za prácou viac ako 22% ekonomicky aktívnych obyvateľov

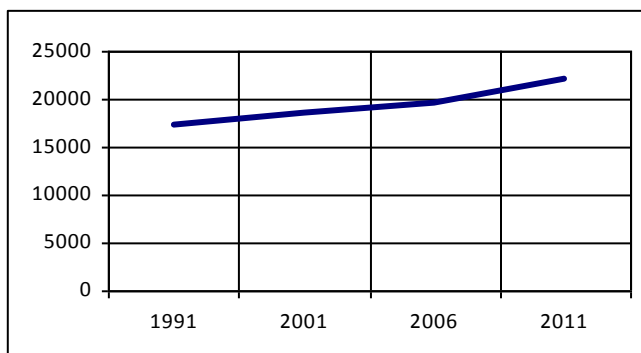
V roku 2011 z Trnavy denne odchádzalo za prácou 7416 ekonomicky aktívnych obyvateľov (22,3 % ekonomicky aktívnych celkom) a 1212 študentov.

Vysoké saldo odchádzky a dochádzky za prácou v celom mestskom regióne

Do mestského regiónu Trnava dochádza za prácou a školou 41074 obyvateľov, z toho 27 424 za prácou. V rámci mestského regiónu dochádza 47% a mimo neho 53%, najviac do regiónov Hlohovec, Galanta, Piešťany. Z Bratislavy cca 2,3% z toho polovica do školy. Najviac dochádza za prácou veková skupina 45 – 59 roční (32,7% dochádzajúcich), z toho v rámci regiónu cca 63%.

Z mestského regiónu odchádza za prácou a školou 31 561 obyvateľov z toho za prácou 25 168 (cca 80%). V rámci regiónu odchádza za prácou 61% (15345), do iných okresov 33,8% (8514), do zahraničia 5,2% (1309). Najviac odchádzajúcich za prácou mimo regiónu je do Bratislavy 60% (5 111). Najviac odchádzajú ekonomicky aktívni vo vekovej skupine 45 -59 rokov (31,2%). V rámci regiónu najviac odchádza rovnaká veková skupina (36,5%). Mimo regiónu je to veková skupina 35 – 44 roční (28,1%) a do Bratislavy tiež 35-44 roční (27,8%)

Tempo výstavby bytov sa po roku 2006 zvýšilo

Tempo výstavby bytov sa mierne zvýšilo po roku 2006. V obciach FMU je postavených 16,5 % bytov TTSK a 71,6 % bytov mestského regiónu Trnava. V meste Trnava je postavených 12,3 % bytov v kraji, 75 % bytov FMU, pričom neobývaných je cca 4,6 %. V mestskom regióne Trnava je viac bytov v súkromnom vlastníctve ako je priemer TTSK.

Starší bytový fond v meste Trnava

V mestskom regióne Trnava je vyšší podiel bytových domov ako v ostatných častiach regiónu. Domový fond je starší ako je priemer TTSK. Iba 16,4 % domov bolo postavených po roku 1990, t.j. viac ako 80 % domov má viac ako 25 rokov. Najviac domov bolo postavených v rokoch 1946 – 1970.

Vysoký podiel neobývaných bytov

V mestskom regióne Trnava je postavených 22 % bytov kraja, z toho je 9,7 % neobývaných (4,7 % z nich využívaných na rekreáciu). V meste Trnava je 8,1 % neobývaných bytov.

Vysoký podiel poľnohospodárskej pôdy, rast zastavanej plochy

V porovnaní so Slovenskom je v regióne viac zastúpená poľnohospodárska pôda. Podiel poľnohospodárskej pôdy v obciach FMU je 82 %, podiel zastavanej plochy 12,1 %. Najväčší podiel zastavanej plochy v katastri obce je v Trnave (21,9 %), Zavare (19,6 %), Zelenči (11,7 %).

V rokoch 2001 – 2011 prišlo k redukcii výmery poľnohospodárskej pôdy o cca 2,7 % (- 1408 ha), pričom zastavaná plocha v rovnakom období vzrástla o 11,5 % (+579 ha). K úbytku poľnohospodárskej pôdy prišlo prakticky vo všetkých katastrálnych územiach, najviac v Trnave, Bielom Kostole, Zavare, Zelenči a Zvončine. V týchto územiach prišlo aj k najvyššiemu nárastu zastavanej plochy.

V rokoch 1996 – 2011 vzrástla výmera zastavanej plochy v regióne o 57,94 ha, t.j. o 11,5 %. Podiel zastavanej plochy (7,55 %) je výrazne vyšší ako priemer na Slovensku (4,73 %). Záber pôdy, namiesto intenzifikácii plôch a využívania brownfieldov spôsobuje nielen negatívne dopady na životné prostredie, stratu produkčnej poľnohospodárskej pôdy, ale aj rast výdavkov na prevádzku obcí, rast kapitálových výdavkov do infraštruktúry a znižovanie efektívnosti jej využívania.

Dvojnásobná cena pozemku v jadrovom meste

Cena plôch na výstavbu je v katastrálnom území Trnavy dvojnásobná ako v obciach FMU. To platí pre pozemky na výstavbu rodinných domov, ale aj pre pozemky pre priemysel a komerčnú výstavbu.

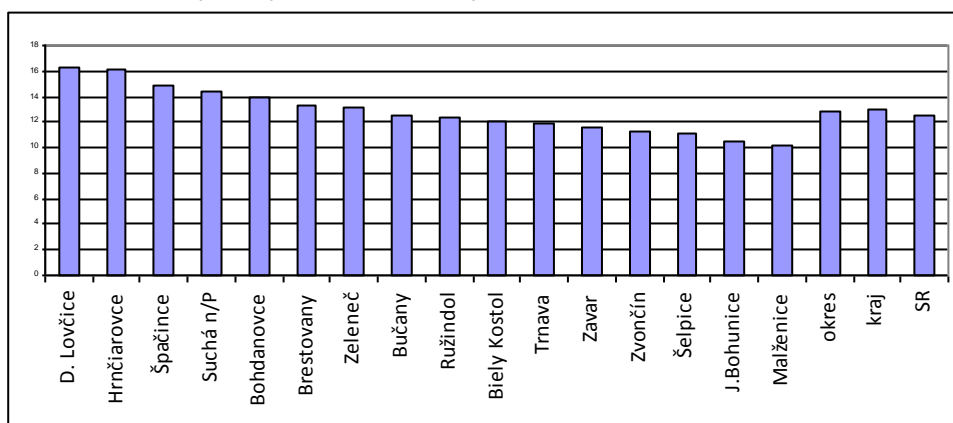
Staršie obyvateľstvo v jadre regiónu, počet obyvateľov 65+ je vyšší v obciach

Trvalo bývajúce obyvateľstvo v meste Trnava bolo v roku 2011 "staršie" ako v jadrovom území, mestskom regióne, TTSK a v SR. Počet obyvateľov starších ako 65 rokov je v jadrovom území regiónu nižší ako v mestskom regióne, kraji, SR (11235). Podiel obyvateľov starších ako 65 rokov v obciach sa pohybuje v intervale: 10,1 % (Malženice) - 22,0 % (Naháč). Obce s najnižším počtom obyvateľov nad 65 rokov: Malženice, Jaslovské Bohunice, Špačince, Zvončín. Obce s najvyšším počtom obyvateľov nad 65 rokov: Naháč, Horné Dubové, Bíňovce, Buková, Dlhá, Dobrá Voda, Dolné Lovčice, Horná Krupá, Horné Dubové, Lošonec, Križovany n/T, Hrnčiarovce n/P, Majcichov, Pavlice, Šúrovce, Trstín.

Veková štruktúra obyvateľov (%)

	Do 15 rokov	15 - 29	30 - 49	50 - 64	65+
SR	15,3	21,9	30,1	20,1	12,6
TTSK	13,8	21,3	31,2	20,7	13,0
Mestský región Trnava	13,7	21,2	31,4	20,8	12,9
Jadrové územie	13,6	21,3	31,4	21,5	12,2
Mesto Trnava	13,0	21,2	31,4	22,5	11,9

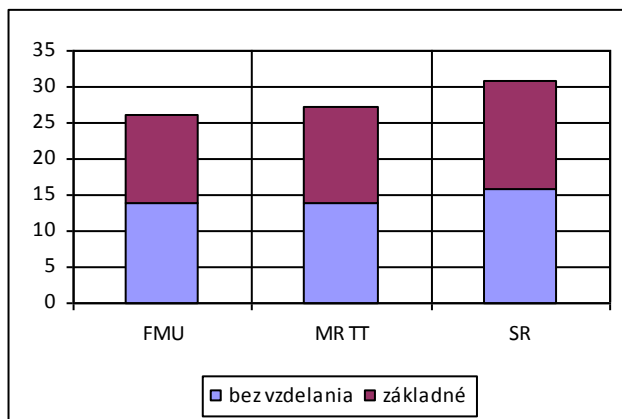
% podiel 65+ ročných obyvateľov v obciach jadrového územia (2011)

Menej jednočlenných domácností v regióne ako priemer SR, v Trnave vyšší

V mestskom regióne Trnava žije 23,6 % jednočlenných domácností (priemer SR 25,3 %) a v priemere 5,4 % domácnosti so 6 a viac členmi (SR 6,5 %). Najviac jednočlenných domácností žije v obci Zvončín (28,5 %), v obci Dobrá Voda (27,9 %), v meste Trnava (26,7 %), v obciach Trstín, Horná Krupá, Buková, Brestovany, Boleráz, Dlhá, Horné Dubové, Horné Orešany. Najviac domácnosti s počtom členov 6 + viac (nad 10 %) žije v obciach: Biňovce, Bučany, Dechtice, Dolná Krupá, Dolné Lovčice, Košolná, Radošovce, Slovenská Nová ves, Suchá n/P, Šúrovce, Voderady, Zeleneč.

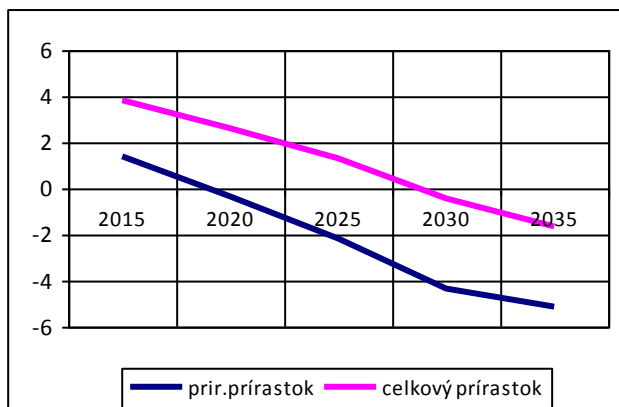
Rast vzdelanosti v regióne

Miera ukončeného stupňa vzdelania obyvateľov v regióne sa v priebehu rokov 2001 – 2011 výrazne zvýšila. Počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí vzrástol na bakalárskom stupni o 600 %, magisterskom o 56 % a doktorandskom o 218 %. Počet obyvateľov so základným vzdelaním poklesol v sledovanom období v regióne o 27,3 %, v meste Trnava o 28,6 %. Podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním v Trnave na počet vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov v regióne poklesol z 74,9 % v roku 2001 na 63,5 % v roku 2011 (zvýšenie úrovne vzdelania v obciach mimo jadrového mesta spôsobené pravdepodobne suburbanizačným procesom). V regióne je 14,24 %

vysokoškolsky vzdelaných ľudí (všetky tri stupne), v jadrovom území 15,94 % a v meste Trnava 17,54 %.

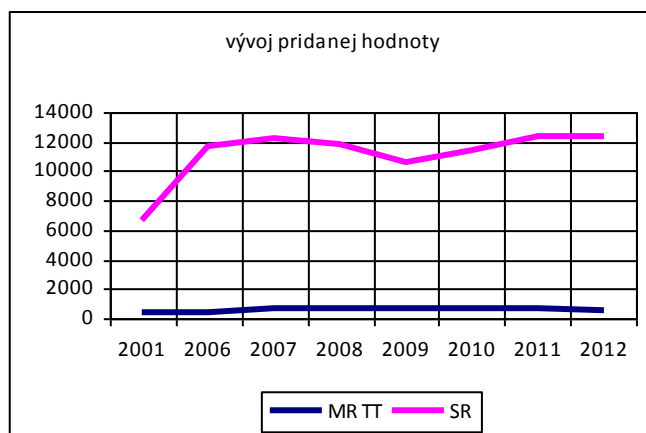
Predpoklad rastu počtu obyvateľov migráciou

Prognóza vývoja počtu obyvateľov do roku 2013 uvažuje s celkovým nárastom počtu obyvateľov v mestskom regióne Trnava o 1,84 % (+ 4591 obyvateľov), najmä zásluhou mechanického prírastku v rokoch 2015 – 2025. Po roku 2030 sa očakáva celkový úbytok obyvateľov.

	Počet obyvateľov	% prirodzený prírastok	% celkový prírastok	Priemerný vek
2015	130 881	+ 1,36	+3,85	41,10
2020	133 104	- 0,36	+ 2,63	42,64
2025	134 465	- 2,15	1,324	44,31
2030	134 646	- 4,39	- 0,45	46,09
2035	133 827	- 5,11	- 1,62	47,76
2012-2035	+ 4 591		+ 1,84	+ 16,2%

Ekonomika regiónu po roku 1996 zosilnela najmä vďaka rastu priemyselnej výroby

V kraji sú zastúpené rôzne odvetvia priemyslu: automobilový, elektrotechnický, chemický, sklársky, strojársky a farmaceutický. Najväčšiu pridanú hodnotu vďaka zahraničným investorom vykazujú strojársky priemysel a elektronika. V pôdohospodárstve pracuje cca 16 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva kraja. Prírodné zdroje sú zastúpené v severnej časti regiónu (zemný plyn, ropa, lomy stavebného materiálu). V rokoch 1996 – 2011 vzrástol regionálny HDP na obyvateľa Trnavského kraja z 4396 € na 14291 €, teda viac ako trojnásobne. Jeho podiel na HDP SR vzrástol z 11,2 % na 11,49 % a je druhý najvyšší po Bratislavskom kraji.

Pridaná hodnota vyprodukovaná v mestskom regióne vzrástla v rokoch 2001 – 2011 o 59 % . V roku 2012 klesla pridaná hodnota oproti roku 2011 o cca 10 % . Mestský región Trnava sa podieľa na pridanej hodnote v SR 5,41 % . Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov v mestskom regióne Trnava vzrástol v období 2001 – 2012 o 3726, t.j. +5,7 % (v SR 0,2 %). Zamestnanosť v podnikoch nad 19 zamestnancov vzrástla z 33059 zamestnancov (2001) na 40086 zamestnancov (2011). Podiel priemerného evidovaného počtu zamestnancov v podnikoch nad 19 zamestnancov na ekonomicky aktívnych obyvateľoch mestského regiónu tvorí 58,3 % (priemer v SR 48,4 %). V meste Trnava bolo v roku 2011 50,09 % ekonomicky aktívnych obyvateľov, najväčšie zastúpenie je v oblasti priemyslu (23,1 %), veľkoobchodu a maloobchodu (11,8 %), vzdelávania (8 %) a verejnej správy (7,8 %).

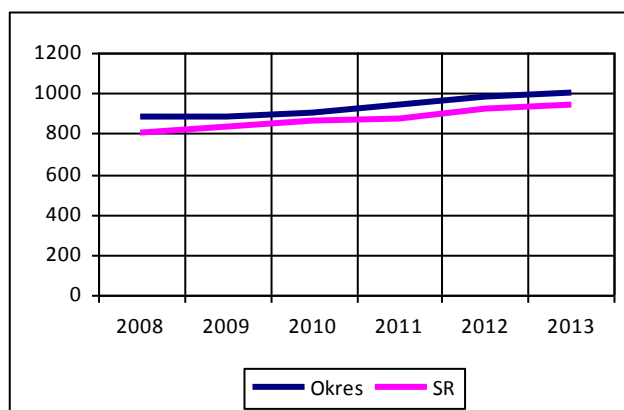
Z prognózy MH SR v mestskom regióne Trnava sa predpokladá v budúcnosti rast najmä sektor výroby potravín, strojárstva a hutníctva, ľahký priemysel, energetika a cestovný ruch.

Rast počtu podnikov aj podnikajúcich fyzických osôb

V období rokov 1996 – 2011 vzrástol počet podnikov v mestskom regióne Trnava 2,4 násobne (+ 2057), v samotnom meste Trnava 2,25-násobne (+1475), na Slovensku dvojnásobne. Na náraste počtu podnikov v mestskom regióne sa podieľa mesto Trnava cca 72 %, jadrové územie 84,4 %, čo svedčí o koncentrácii výroby do jadrového územia regiónu. Počet podnikateľov fyzických osôb vzrástol v rokoch 1996 – 2011, v mestskom regióne Trnava o 22,5 % (+1 723), v SR o 26,4 %, v meste Trnava o 3,3 % (+ 161). Na náraste sa mesto Trnava podieľa 9,3 %, obce v jadrovom území 37,8 % (+ 651). Z uvedených dát je zrejmé, že podnikatelia FO sa registrujú najmä v obciach mimo jadra regiónu, pričom v jeho jadrovom území to bolo + 41,1 %.

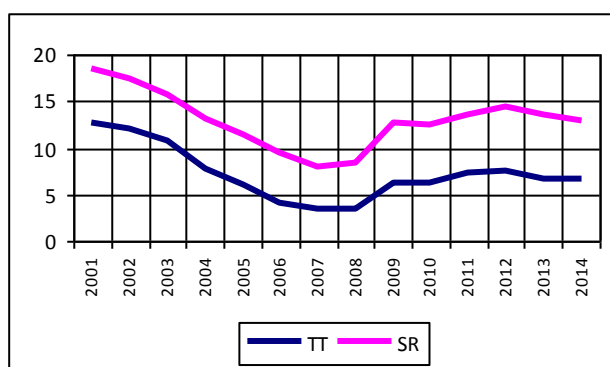
Najviac podnikov je v odvetví veľko- a maloobchodu (20,7 %), stavebníctva (16,2 %) a verejnej správy (15,7 %), čo zodpovedá aj štruktúre v SR. Počet priemyselných podnikov na území mestského regiónu vzrástol v rokoch 2001 – 2012 o 20 % a podiel mestského regiónu na SR je 2,74.

Rast priemernej mesačnej mzdy

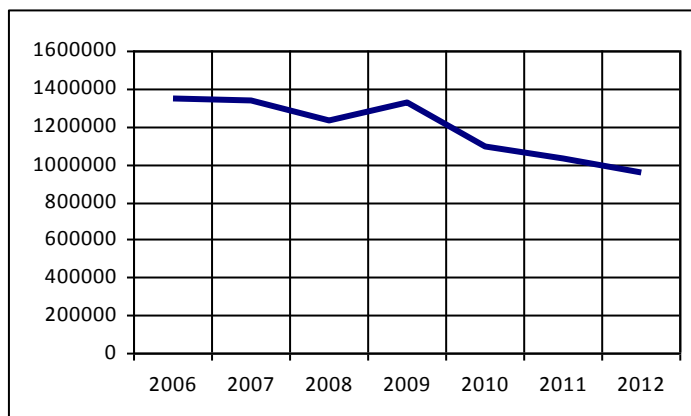
Priemerná mesačná mzda v regióne Trnava vzrástla z 885 € v roku 2008 na 999 € v roku 2013 a je o 6,4 % vyššia ako priemer v SR. Najvyššia priemerná mzda je v odvetviach energetiky, finančných a poisťovních služieb a odborných, vedeckých činností. Pri porovnaní s okresmi v kraji je vyššia o 14 % ako priemer kraja.

Evidovaná nezamestnanosť výrazne pod priemerom v SR

Evidovaná nezamestnanosť klesla v rokoch 2001 – 2008 z 12,7 na 3,4 %, následne vzrástla v rokoch 2008 – 2013 na 6,7 %, v máji 2014 dosiahla 6,66 %. V máji 2014 bol počet voľných pracovných miest 404, čo bolo trojnásobne viac ako v máji 2013.

Po roku 2009 pokles prílevu zahraničných investícií do mestského regiónu

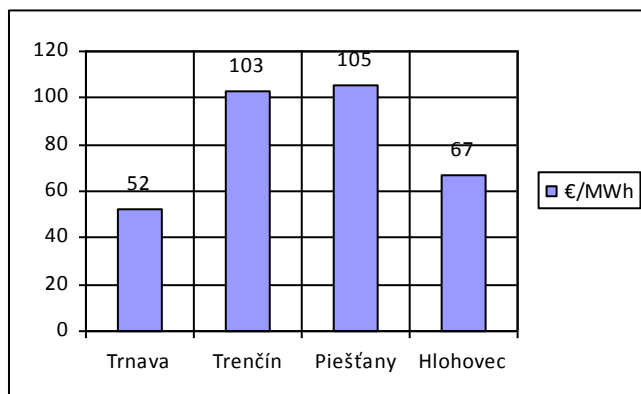
V rokoch 2003 – 2012 prišlo do mestského regiónu 15503 mil. € v podobe priamych zahraničných investícií, najviac v roku 2004 (4121 mil. €), čo predstavovalo 17,7 % podielu PZI v SR.

Od roku 2009 nastáva pokles prílevu zahraničných investícií do regiónu.

Dostatok voľných plôch a priestorov pre výrobu

V mestskom regióne existujú 4 priemyselné parky (MPaT Park Trnava, Logistický park PSA Trnava, Voderady, Dobrá Voda) s dostatkom voľných plôch. Na území obcí mestského regiónu je k dispozícii dostatok areálov a objektov (brownfieldy) s možnosťou využitia, väčšina v majetku obcí. V katastrálnom území mesta Trnava sa jedná o 62 nehnuteľností, ďalšie sú v obciach: Biely Kostol, Bohdanovce n/T, Cífer, Hrnčiarovce n/P, Jaslovské Bohunice, Majcichov, Ružindol, Suchá n/P, Šelpice, Voderady, Zavar, Zvončín.

Cena tepla je konkurenčnou výhodou regiónu

V meste Trnava a jeho okolí sa okrem jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice nachádzajú aj ďalšie nové a potenciálne zdroje energie, ako paroplynová elektrárň Malženice, zariadenia Trnavskej teplárenskej, a.s., bioplynová stanica a pod. Potenciál týchto zdrojov možno v prípade potreby využiť pre zásobovanie mesta.

Región je dobre dopravne dostupný

Na území mestského regiónu je zastúpená celá sieť ciest pre medzinárodnú dopravu, trasy TEM, diaľnica, rýchlostné cesty, cesty I.-III. triedy. Hustota cestnej siete je podľa údajov z roku 2014 0,455 km / km² čo je viac ako priemer v SR, ale ani zďaleka nedosahuje hustotu cestnej siete vo vyspelých štátoch Európy (napr. SRN 2,0 km/ km², Rakúsko 1,3 km/ km²). Prognóza v SR predpokladá rast do roku 2035 na priemer 0,74km/ km².

Dĺžka cestnej siete je 2,611 km /1000 obyvateľov. Dĺžka cestnej siete v jadrovom území je 384 km.

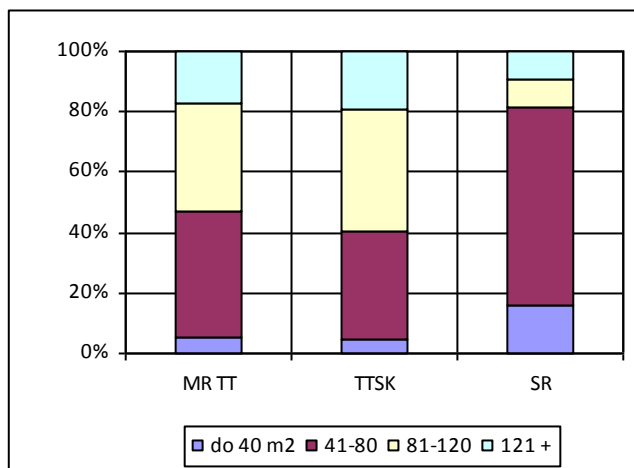
Priemerná doba dostupnosti cestnou sieťou v jadrovom území je 10 minút do jadra (Trnava), interval je 5 (Zavar) – 19 (Brestovany) minút.

Podiel prepravovaných osôb individuálnou automobilovou dopravou je od 20 % (Zvončín) po 70 % (Suchá n/P, Šelpice, Špačince)

V mestskom regióne Trnava je evidovaných 72274 vozidiel, z toho 52927 osobných automobilov (73,2 %), v SR je podiel OA 71,4 %, v TTSK 70,8 %.

Všetky obce mestského regiónu majú zabezpečenú pravidelnú linkovú autobusovú dopravu, ktorú realizuje SAD Trnava a MHD Trnava. Železničná doprava je dostupná v obciach Trnava, Bířovce, Boleráz, Brestovany, Buková, Cífer, Kriřovany n/D, Smolenice, Šúrovce. Vo všetkých obciach napojených na železničnú trať, obdobne ako v celom regióne, vzrástol počet podnikov aj podnikajúcich fyzických osôb. V troch z 9 obcí regiónu napojených na železničnú trať klesol počet obyvateľov v rokoch 1991-2011 (Buková, Smolenice, Trnava), v Smoleniciach v rokoch 1991 – 2001, potom nastal nárast.

Vyšší bytový štandard v regióne

Napojenie bytov na verejný vodovod, internet a pevnú telefonickú linku je vyššie ako priemer v TTSK. Bez vody je 0,4 % bytov. Veľkosť bytov je väčšia ako priemer v SR, mierne nižšia ako priemer v TTSK. Najviac sú zastúpené byty veľkosti 81 – 120 m² podlažnej plochy (35,6 %). Priemerná veľkosť bytu je 94 m².

Pokles počtu škôlok, rast počtu tried a učiteľov

V rokoch 1996 – 2013 obce v mestskom regióne počet škôlok klesol zo 68 na 66, počet tried vzrástol zo 153 na 189, pri rastúcom počte detí (1996 – 2013 : +729), počet učiteľov vzrástol z 324 na 375.

V školskom roku 2013/ 2014 existovalo v regióne 66 škôlok, z toho 4 cirkevné a 2 súkromné, 200 tried (z toho v jadrovom území 146, t.j. 73 %), 4104 detí (v jadrovom území 3040, t.j. 74 %), 375 učiteľov a 340 evidovaných žiadostí.

Priemerný počet tried na škôlku v regióne je 2,86 (jadrové územie 3,5), počet detí na triedu 20,2 (interval 15 – 23,5), počet detí na učiteľa 10,0 (interval 7-12,6). V priemer pripadá na 1000 obyvateľov 31,8 (interval 16,4 - 47) žiakov v materských škôlkach.

Niektoré obce materskú škôlku nemajú, chýbajúca kapacita

Materskú škôlku nemajú obce: Horná Krupá, Horné Dubové, Slovenská Nová Ves, Šelpice. V mestskom regióne bolo v roku 2012 umiestnených 3755 detí, pričom vo veku 3-5 rokov bolo 3710 detí, vo veku 6 rokov je ďalších 1234 detí. V jadrovom území bolo umiestnených 2705 detí v materských škôlkach, počet detí vo veku 3-5 rokov bol 2703, počet 6-ročných detí bol 866. V jadrovom území je cca 73 % detí vo veku 3-5 rokov, 70 % detí vo veku 6 rokov a 72 % miest v materských škôlkach

Prechodný rast počtu detí

Podľa aktuálnej prognózy obyvateľstva SR sa počet 3- až 5- ročných detí zvýši zo 171,2 tisíc v roku 2012 na 180,6 tisíc v roku 2016, čo predstavuje 5,5 % nárast. Následne bude klesať, do roku 2025 sa zníži na 163 tisíc. Celkový počet detí v materských školách bude do roku 2017 rásť. V porovnaní so súčasnosťou by sa mal zvýšiť z 149,5 tisíc na 157,3 tisíc, teda o 5,2 %. Do roku 2025 poklesne približne na 143 tisíc. Proporcionalne s týmto

vývojom vzrastie aj potreba učiteliek na 15,7 tisíc v porovnaní so súčasným stavom 14,5 tisíc. V roku 2025 by malo byť v materských školách okolo 14 tisíc učiteliek.

Pokles počtu základných škôl, žiakov, učiteľov

V rokoch 1996 – 2012 klesol počet škôl zo 48 na 39, počet žiakov z 14 331 na 9 338, počet učiteľov z 1 012 na 754, počet žiakov na triedu z 23,2 na 19,1, počet žiakov na učiteľa z 14,2 na 12,4, počet žiakov na 1000 obyvateľov z 113,3 na 72,3.

V rokoch 1996 – 2012 boli zrušené školy v obciach: Biely Kostol, Biňovce, Buková, Dolné Lovčice, Naháč, predtým už neexistovali školy v obciach: Borová, Dlhá, Horná Krupá, Horné Dubové, Košolná, Lošonec, Radošovce, Slovenská Nová Ves, Šelpice, Zvončín.

V školskom roku 2013/ 2014 bolo 41 základných škôl (39 štátnych), z toho v Trnave 11 (27 %), v jadrovom území 22 (53,7 %) v jadrovom území nemajú základnú školu obce: Biely Kostol, Šelpice, Zvončín, 525 tried (489 v štátnych školách), 330 tried v jadrovom území (62,8 %), 10059 žiakov (9423 v štátnych školách), v jadrovom území 6265 (62,3 %).

Po roku 2017 rast počtu žiakov v základných školách

Podľa kvantitatívnej prognózy základných škôl referenčná skupina žiakov 1. stupňa základných škôl, t.j. deti vo veku 6- až 9- rokov, by mala rásť do roku 2020. V tejto fáze sa zvýši o 17 %, a to z 211,2 tisíc na 240,2 tisíc detí. Do roku 2025 by sa mala znížiť na 231 tisíc. Referenčná skupina žiakov 2. stupňa základných škôl, t.j. deti vo veku 10- až 14- rokov, bude naďalej klesať. Zníži sa z 277,9 tisíc v roku 2011 na 262,7 tisíc v roku 2015. V nasledujúcej rastovej fáze sa však zvýši o 14 % na takmer 300 tisíc detí.

Počet novoprijatých do 1. ročníka základných škôl bude naďalej rásť, v porovnaní so súčasnými 49,6 tisícami nastúpi v roku 2017 na základné školy 54,8 tisíc detí. Do roku 2025 sa tento počet zníži na približne 51,5 tisíc.

Celkový počet žiakov základných škôl ešte do roku 2014 mierne poklesne, následne sa však zvýši o 9 %, a to z 425,3 tisíc na približne 462 tisíc v roku 2025.

Počet žiakov 1. stupňa základných škôl od roku 2011 rastie. Do roku 2020 sa zvýši zo súčasných 198,8 tisíc na 220,2 tisíc, t.j. o 10,8 %. V roku 2025 by malo byť na 1. stupni ZŠ okolo 213 tisíc žiakov.

Počet žiakov na 2. stupni základných škôl bude naďalej klesať. Oproti súčasnosti sa zníži z 227,8 tisíc na 220,3 tisíc v roku 2015, t.j. ešte o 3 %. Do roku 2025 však vzrastie o 13 % na takmer 250 tisíc žiakov 2. stupňa ZŠ.

Celkový počet žiakov odchádzajúcich zo základných škôl neustále klesá. Pokles by sa mal zastaviť až v roku 2017 na úrovni 46,4 tisíc žiakov. V porovnaní s rokom 2000 je to hodnota až o 45 % nižšia. V nasledujúcich rokoch nastúpi rastová fáza, kulminujúca v roku 2024. Vtedy by malo zo základných škôl odchádzať približne 54 tisíc žiakov.

Potreba učiteľov na 1. stupni základných škôl bude narastať zo súčasných 14,4 tisíc na 15,3 tisíc v roku 2020, následne sa zníži na približne 15 tisíc v roku 2025.

Počet učiteľov na 2. stupni základných škôl bude ešte klesať do roku 2015. V ďalšom období sa však ich potreba zvýši z 20,2 tisíc na takmer 23 tisíc v roku 2025.

Počet učební v základných školách sa bude znižovať do roku 2015 z 33,2 tisíc na približne 32,4 tisíc, do roku 2025 sa však zvýši na takmer 34 tisíc

Priemerná kvalita vedomostí žiakov základných škôl

Z hodnotenia výsledkov žiakov v základných školách v roku 2014 podľa INEKO sa radí okres Trnava na 35.miesto medzi okresmi Slovenska. Hodnotených bolo 22 škôl s 7 502 žiakmi. Priemerná hodnota výsledkov žiakov je 4,67, t.j. o 0,06 bodu vyššia ako priemer SR. Neplatí pritom, že by lepšie výsledky dosahovali žiaci výlučne v základných školách v Trnave (hodnotenie je v intervale 3,9 – 6,3)

Mierne nadpriemerné vedomosti žiakov stredných škôl

Gymnázia a stredné školy s 6776 dennými študentmi a 519 externými sú lokalizované v Trnave. Z celkového počtu 4 gymnázií sú dve cirkevné a z 12 stredných škôl je jedna súkromná a jedna cirkevná. Cirkevné gymnázia navštevuje 34 % študentov, nešťátne stredné školy 18,5 % študentov.

V rámci stredných odborných škôl a gymnázií boli hodnotené výhradne školy v Trnave. V rámci hodnotenia výsledkov žiakov navštevujúcich stredné odborné školy bolo posúdených 11 škôl s 5127 žiakmi a s výsledkom 5,56 bodu .t.j. v priemere za Trnavu + 0,07 bodu nad slovenský priemer (interval 3,1 – 8,5). V prípade gymnázií boli posúdené tri s 1186 žiakmi s výsledkom 6,08, čo sa rovná priemeru za SR (interval 2,5 – 6,7).

V regióne je zastúpené vysoké školstvo najmä humanitného smeru

Vysoké školy sú lokalizované v meste Trnava s celkovou kapacitou 15 749 študentov v roku 2013/2014. Najviac študentov navštevuje UCM 40,7%, nasleduje Trnavská univerzita 37,1% a STU – Materiálno-technologická fakulta 20,6%. Celkovo počet žiakov na univerzitách v rokoch 2007/8 – 2013/2014 klesol o 3 758, najviac na STU: - 2 309.

Zastúpenie špeciálnych škôl a základných umeleckých škôl

Špeciálne školy sú s výnimkou základnej školy pri spojenej škole v Trstíne (31 žiakov) lokalizované v Trnave. Základné umelecké školy sú v obciach: Trnava, Jaslovské Bohunice a Voderady, z toho sú dve súkromné. Počet žiakov bol v roku 2012: 1920, počet učiteľov 80.

Napriek rastu chýbajúce zariadenia sociálnych služieb

V roku 2012 bolo v mestskom regióne 17 pobytových zariadení s celkovou kapacitou 815 lôžok, z toho 11 vo jadrovom území so 602 lôžkami (74 %).

V Trnave zabezpečuje služby Stredisko sociálnych služieb, ktoré poskytuje: 2 pobytové zariadenia s 56 miestami, opatrovateľskú službu s 60 opatrovateľkami a 80 klientmi, odľahčovaciu službu, pomoc pri výkone opatrovateľských práv a povinností, denné centrá pre seniorov (8) pre 1700 osôb, nocľaháreň s celoročnou kapacitou 30 osôb, jedáleň.

Mimo mesta Trnava poskytujú niektoré obce terénnu opatrovateľskú službu (Bohdanovce, Borová, Dechtice, Horné Orešany, Jaslovské Bohunice, Križovany n/D, Opoj, Smolenice, Šúrovce, Trstín, Zeleneč), pobytové zariadenia (Cífer, Križovany n/D, Voderady, Zavar).

V rokoch 1996 – 2012 vzrástol počet po bytových zariadení o 11 a počet lôžok o 419.

Na 1000 obyvateľov prislúchalo v roku 1996 3,1 lôžok (v jadrovom území 3,5), v roku 2006 4,6 lôžok (5,2), v roku 2012 5,7 lôžok (6,5).

V prognóze sa uvažuje v roku 2035 na Slovensku s 8,5 lôžkami na 1000 obyvateľov, v Trnavskom regióne s 8,8 lôžkami na 1000 obyvateľov. Potreba dodatočných miest v sociálnych zariadeniach, ale aj potreba rozšírenia opatrovateľskej služby je dôsledkom súčasného stavu, ale aj očakávaných demografických zmien, zmien vo vekovej štruktúre obyvateľstva a rastúcich požiadaviek na zariadenia.

Predpoklad nedostatku lôžok v zdravotníctve

V jadrovom území sa nachádza 10 zariadení s 598 lôžkami, 55 ambulanciami a 261 lekármi, z toho je v centre regiónu - Trnave 100 % lôžok, 67 % ambulancií a 82 % lekárov. V regióne je 4,6 lôžok na 1000 obyvateľov. V prognóze sa uvažuje v roku 2035 s 10,5 lôžkami na 1000 obyvateľov v nemocniciach. Nárast počtu lôžok je zdôvodniteľný súčasnou kapacitou, očakávaným demografickým vývojom a zmenou štruktúry obyvateľstva.

Väčšina návštev kultúrnych podujatí v Meste Trnava

V mestskom regióne Trnava je celkom 124 kultúrnych zariadení, z toho 70 osvetových stredísk, 44 verejných knižníc, kiná (2), prírodné amfiteátre (2), galérie (2), zariadenia voľného času (3), múzeá (1). V jadrovom území je 62 zariadení, s kapacitou 9 169 miest, s počtom návštevníkov za rok cca. 262000 a s 242 zamestnancami. Z toho v meste Trnava je 61 % zariadení, 33 % miest, 93 % návštevníkov a 88 % zamestnancov. Na 1000 obyvateľov pripadá 9,5 zariadenia (v SR 11.1).

Široké zastúpenie športových zariadení

V mestskom regióne Trnava bolo v roku 2011 261 športových zariadení (od roku 2001 – 237), v tom: 57 telocviční (oproti roku 2001 + 2), 48 školských telocviční(+ 3) a 6 športových hál (+3). V obciach jadrového územia je 202 zariadení (77 % okresu), s počtom zamestnancov 38, kapacitou 14660 miest a ročným počtom návštevníkov cca 460 tisíc. Z toho v meste Trnava je 85 % zariadení, 79 % zamestnancov, 78 % miest a cca 97 % návštevníkov.

V obciach bolo v roku 2011 60 futbalových ihrísk (+6 oproti roku 2001), 65 školských ihrísk (+22), 34 ostatných ihrísk (+4), 21 štadiónov a otvorených ľadových plôch (+ 10) a 9 ostatných zariadení (-3). Z toho je v Trnave 17% futbalových ihrísk, 60 % školských ihrísk, 26 % ostatných ihrísk, 24 % štadiónov a otvorených ľadových plôch 22 % ostatných zariadení.

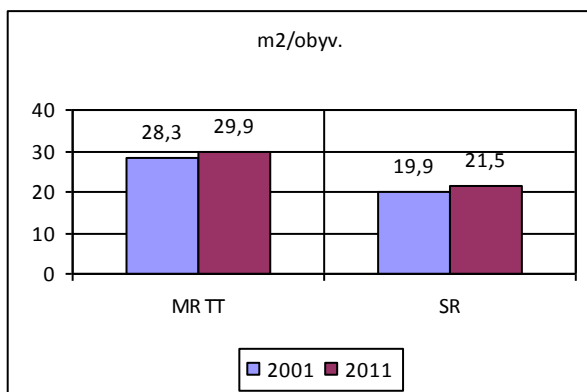
Obecná polícia iba v Trnave

Obecná polícia je iba v meste Trnava so 60 policajtmí.

Väčšina zariadení obchodu v meste Trnava

V mestskom regióne Trnava boli v roku 2011: 4 predajne potravinárskeho tovaru – supermarkety , 16 obchodných domov, nákupných stredísk a hypermarketov, 128 predajní zmiešaného tovaru. Väčšina zariadení je situovaná v Trnave.

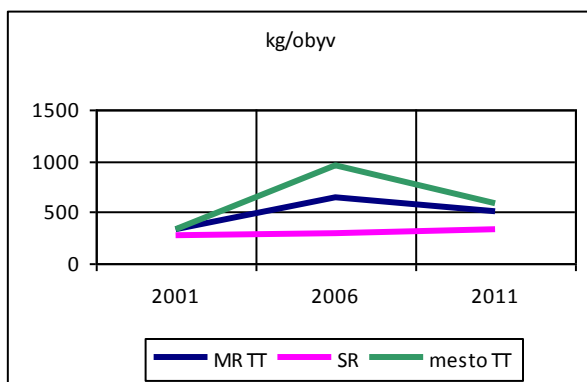
Napriek záberu stále vyšší podiel zelene ako je priemer Slovenska

Priemerná plocha verejnej zelene na obyvateľa v mestskom regióne Trnava je 29,9 m² (v SR 21,5 m²). V rokoch 2001 – 2011 vzrástla plocha verejnej zelene na obyvateľa o 1,6 m².

Mesto Trnava dosahuje vyšší podiel zelene ako je priemer v regióne (31,1 m²). Okrem Trnavy majú väčší podiel zelene na obyvateľa obce: Bohdanovce, Borová, Bučany, Dolná Krupá, Dolné Dubové, Horné Dubové, Jaslovské Bohunice, Kátlovce, Naháč, Radošovce, Ružindol, Slovenská Nová Ves, Šelpice, Špačince a Voderady. Pokles plochy verejnej zelene na obyvateľa v rokoch 2001 – 2011 vo viacerých obciach jadrového územia.

Rast množstva komunálneho odpadu

Hmotnosť vyprodukovaného odpadu vzrástla v rokoch 2004 – 2006 o + 66 %, následne začala klesať na úroveň roku 2004. V prepočte na obyvateľa to bolo v roku 2004 570 kg/ rok, v roku 2006 960 kg/ obyvateľ/ rok, v roku 2012 490 kg/ obyvateľ/ rok.

Množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu vzrástlo v mestskom regióne Trnava v rokoch 2001 – 2011 o 49 % , pričom výrazný nárast bol v rokoch 2001 – 2006 (+93,4 %) a následne v rokoch 2006-2011 množstvo kleslo o – 23 %.

V roku 2011 sa vyprodukovalo v meste Trnava 59,5 % množstva odpadu, v jadrovom území je to cca 72 %

odpadu. V roku 2011 sa vyprodukovalo v mestskom regióne Trnava v priemere 500 kg komunálneho odpadu na 1 obyvateľa. Nad priemerom bolo mesto Trnava a obce Cífer a Trstín. Množstvo odpadu na 1 obyvateľa vzrástlo v rokoch 2001 – 2011 o 46,6 %

V roku 2011 existovali v mestskom regióne 3 skládky odpadu: Trnava, Borová, Brestovany. Oproti roku 2001 bol počet skládok znížených o 3 (Trnava, Smolenice, Buková).

Rast miery separácie odpadu

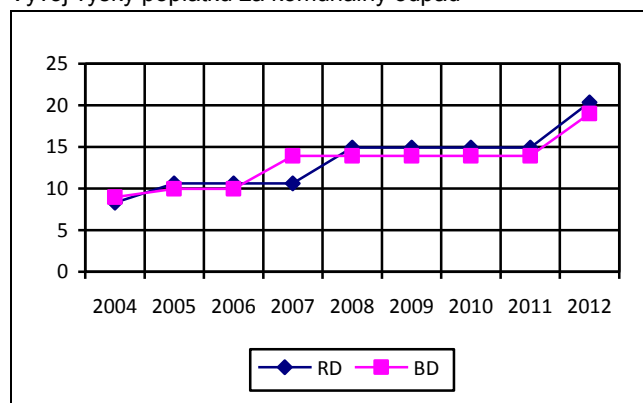
Z celkového množstva odpadu sa v mestskom regióne zhodnocuje 10,3 %, v jadrovom území 12,3 %. Podiel separácie odpadu bol v roku 2004 cca 0,65 %, postupne narástol na úroveň 5,3 % v roku 2012. Podiel kompostovania ostáva približne rovnaký, cca 5 %. Na skládku sa vyvážalo v roku 2004 94,3 % komunálneho odpadu, v roku 2012 87 %.

Poplatok za komunálny odpad rastie

Poplatok za komunálny odpad postupne rastie, tak ako sa zvyšujú náklady na hospodárenie s odpadom (z 40 €/tona v roku 2004 na 110 €/tona v roku 2012). Rast poplatku nie je kontinuálny, ale skokový. Výnos z poplatku za komunálny odpad pokrýval v roku 2012 cca 86 % nákladov na hospodárenie s odpadom. Zostatok je vykrývaný z rozpočtu mesta (dôvodom sú aj nedoplatky producentov).

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
RD	8,30	10,62	10,62	10,62	14,93	14,93	14,93	14,93	20,36
Byt.dom	8,96	9,96	9,96	13,94	13,94	13,94	13,94	13,94	19,01

Vývoj výšky poplatku za komunálny odpad

Environmentálne záťaž

V hraniciach mestského regiónu je na MŽP evidovaných 22 environmentálnych záťaží, z toho vo jadrovom území 7 a z nich 5 v katastrálnom území mesta Trnava.

Niektoré obce nemajú verejný vodovod a napojenie na verejnú kanalizáciu

Osem obcí nie je napojených na verejnú kanalizáciu, 5 obcí nemá verejný vodovod. V mestskom regióne existujú tri čističky odpadových vôd: Zeleneč, Jaslovské Bohunice a Dechtice.

Aktuálna cena vodného a stočného je komparatívnou výhodou regiónu

- výroba vody a dodávka 0,8743 €/m³
- výroba vody a distribúcia obciam 0,7176 €/m³
- odkanalizovanie 1,0758 €/m³

E – government iba na začiatku

Prejavom elektronizácie obecnej a mestskej samosprávy je aj existencia či neexistencia elektronickej úradnej tabule, ktorá ale vo väčšine prípadov obsahuje málo informácií. Všetky obce v MR majú webovú stránku. Žiadna z webových stránok neposkytuje svojim obyvateľom možnosť elektronického vybavenia, splnenia povinností. Elektronizácia (E-government) sa prejavuje najmä tým, že obce na svojich stránkach zverejňujú tlačivá a formuláre v elektronickej podobe (vo word alebo pdf formáte). Zo všetkých obcí trnavského okresu majú tlačivá v elektronickej podobe 34 obcí, 11 obcí tlačivá v elektronickej podobe nemá k dispozícii.

Rast príjmov mesta a obcí

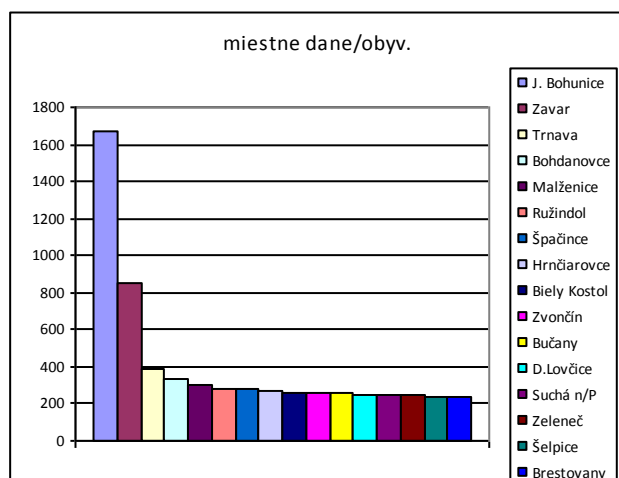
Rast celkových príjmov obcí v okrese je v roku 2013 o 26 % vyšší ako bol v roku 2007. V rokoch 2009 – 2010 prišlo k poklesu celkových príjmov, v roku 2012 boli celkové príjmy vyššie ako v roku 2013. V prepočte na obyvateľa vzrástli z cca 697 € (2008) na 730 € (2013).

Príjmy bežného rozpočtu obcí vzrástli v rokoch 2007-2013 o cca 24 %, v prepočte na 1 obyvateľa/rok vzrástli z cca 480 € (2008) na 587 € (2013). Daňové príjmy vzrástli v sledovanom období o 26 %.

V období rokov 2007 – 2013 vzrástli výnosy všetkých daňových príjmov s výnimkou výnosu z ostatných miestnych daní, kde nastal pokles o cca 50% v roku 2013 oproti roku 2007.

Celkové príjmy obcí na km² spravovaného územia sa zvýšili v rokoch 2007 – 2013 o 17,5 % a v roku 2013 dosiahli 127204 €. Príjmy z miestnych daní a poplatkov dosiahli v roku 2013 výšku 27801 €/ km² spravovaného územia, t.j. 21,9 % celkových príjmov na km² územia.

Výnos miestnych daní vysoko prevyšuje priemer v SR

V roku 2013 tvoril podiel na výnose dane z príjmu fyzických osôb 56,8% a miestne dane 43,2 %. Najvyšší podiel na výnose z miestnych daní tvorí výnos z dane z nehnuteľností 31,8 %, potom výnos z poplatku za komunálny odpad 9,2 %. Výnos z ostatných miestnych daní tvorí iba 2,2 %.

Výnos z miestnych daní na obyvateľa vysoko prevyšuje priemer Slovenska. Oproti iným obciam Slovenska majú obce regiónu Trnava navyše príjem z dane za jadrové zariadenie. V roku 2012 dosiahol hodnotu cca 164 €/obyvateľ, čo je 185,6 % priemeru SR. Miestne dane tvorili v roku 2012 44,9 % daňovej sily obcí v mestskom regióne (priemer SR 28,5 %). V roku 2013 ich podiel mierne poklesol (43,2 %).

Výrazný rast podielu bežných výdavkov

Celkové výdavky nepatrne vzrástli (+ cca 7 %), zvyšuje sa však výrazne podiel bežných výdavkov na celkových výdavkoch, z 66,5 % v roku 2007 na cca 86 % v roku 2013, čo výrazne obmedzuje možnosti kapitálových výdavkov. Podiel výdavkov na mzdy voči bežným výdavkom v rokoch 2007 – 2013 stagnovali (cca 33-34 %), výdavky na transfery rástli (+ 46 % v roku 2013 oproti roku 2007).

Miera sebestačnosti a samofinancovania regiónu rastie

Miera sebestačnosti sa zvýšila z 0,75 (2007) na 0,85 (2013), miera samofinancovania vzrástla z 0,71 (2008) na 0,95 (2013).

Rast finančnej a daňovej sily

Finančná sila obcí mestského regiónu dosiahla v roku 2012 115 % priemeru SR. v sledovanom období vzrástla o 4,4 %, v roku 2013 dosiahla v priemere za okres 565 €/obyvateľ/rok.

Daňová sila v obci v hraniciach mestského regiónu bola v roku 2012 vo výške 117,9 % priemeru v SR. V rokoch 2008 – 2013 vzrástla o cca 8 % a v roku 2013 dosiahla priemerne v mestskom regióne hodnotu 370 €/obyvateľa / rok. Výrazne k tomu prispieva daňová sila obce Jaslovské Bohunice, ktorá je 4,5 násobne vyššia ako je priemer v okrese a Zavar (2,3 násobok). Daňová sila tvorí 55 % finančnej sily (SR 55,2 %).

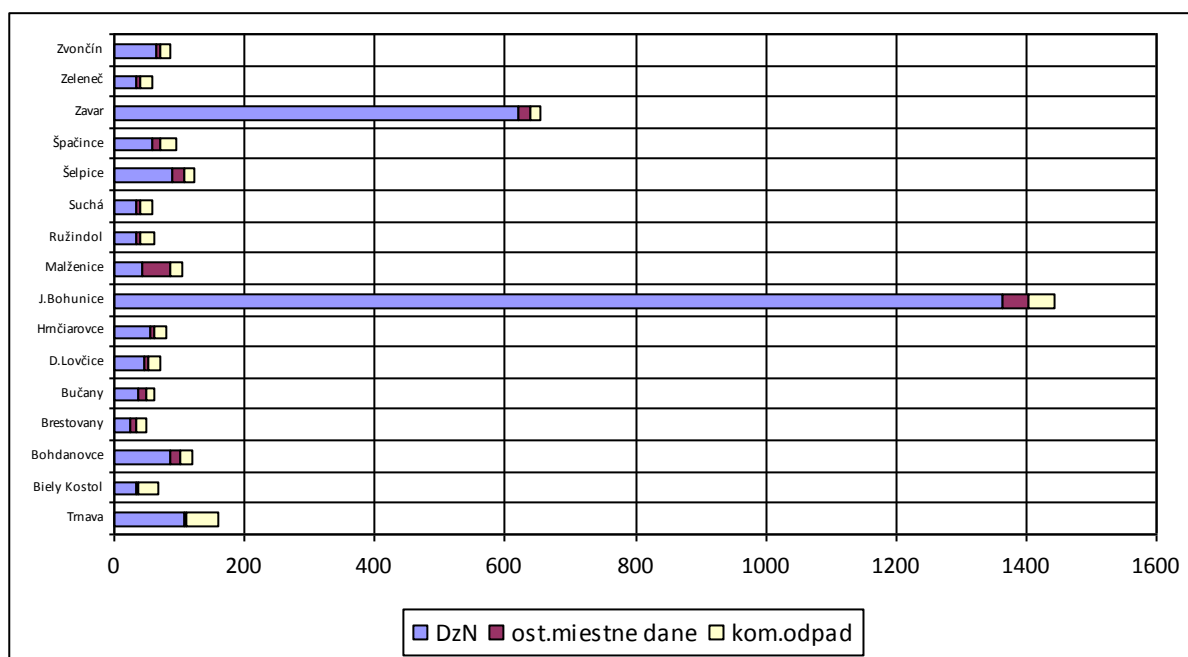
Index ekonomického zaťaženia v mestskom regióne je 0,61.

Vo funkčnom mestskom území je alokovaných cca 75 % príjmov obcí regiónu

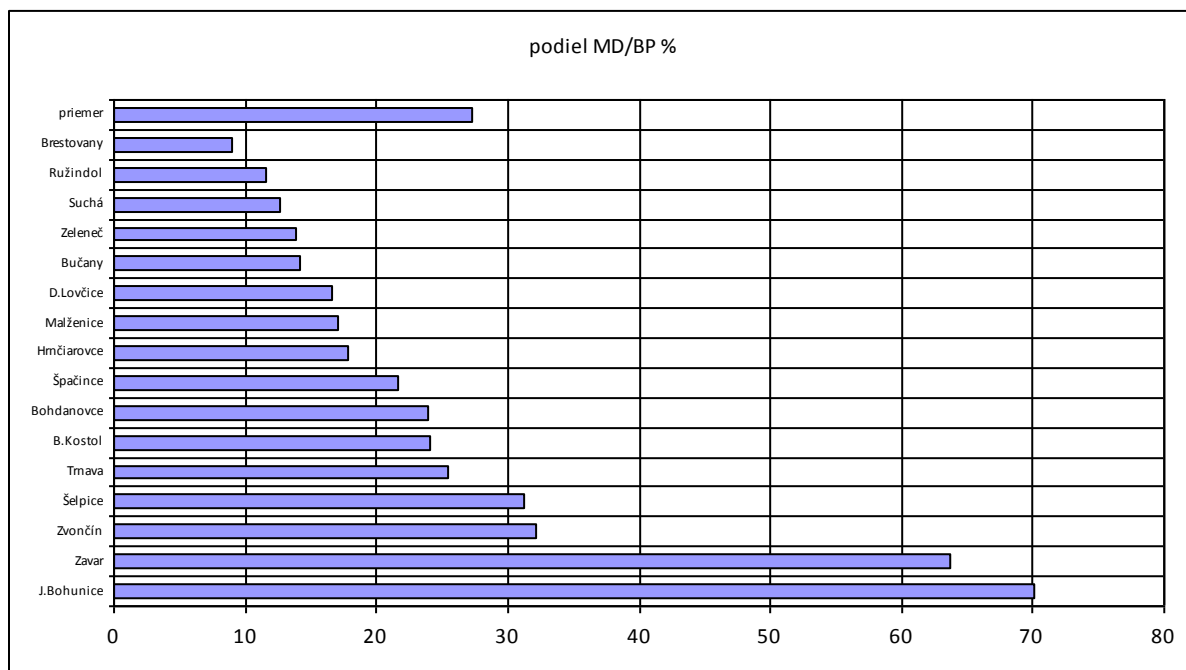
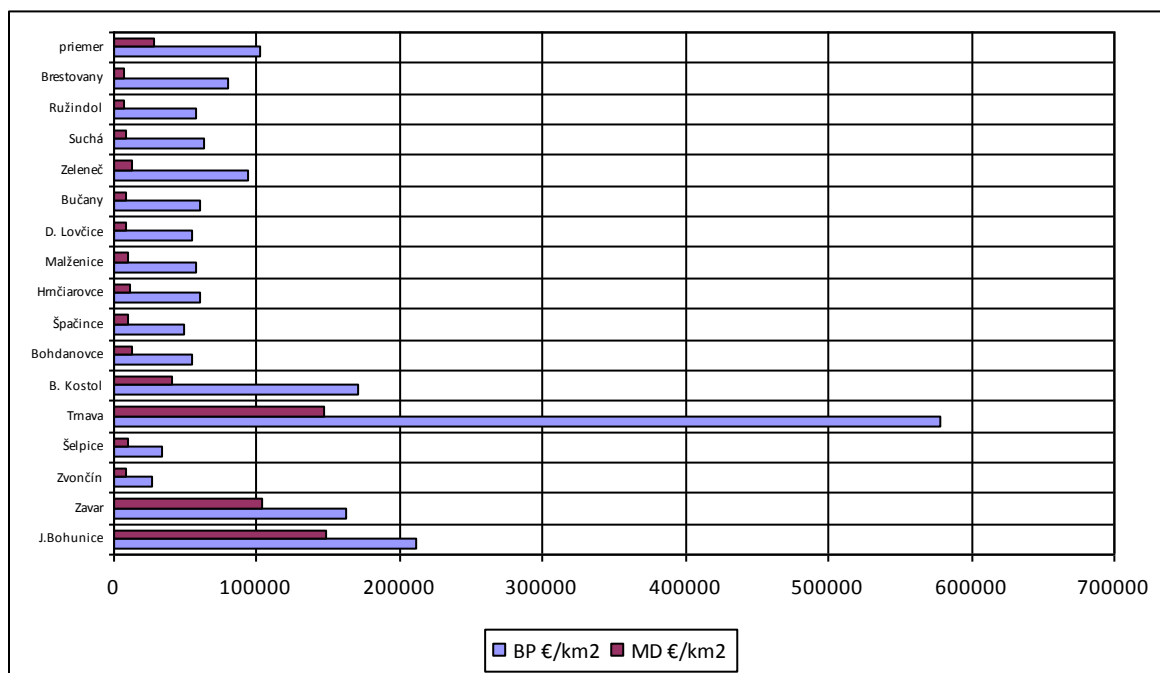
Celkové príjmy v jadrovom území vzrástli v rokoch 2007 – 2013 o 14,5 %, pričom ich podiel na celkových príjmoch obcí v mestskom regióne mierne klesol zo 78,5 % (2007) na 73,9 % (2011) a následne vzrástol na 76,6 % (2013). Daňové príjmy obcí v jadrovom území vzrástli v rokoch 2007 – 2013 o 23,8 % (v celom regióne o 26 %, v meste Trnava o 21,6 %). Podiel daňových príjmov obcí v jadrovom území na daňových príjmoch obcí v okrese tvoril 76-77%, z toho mesto Trnava cca 53%.

Výrazné rozdiely medzi obcami vo výnose daní ale aj iných ukazovateľoch

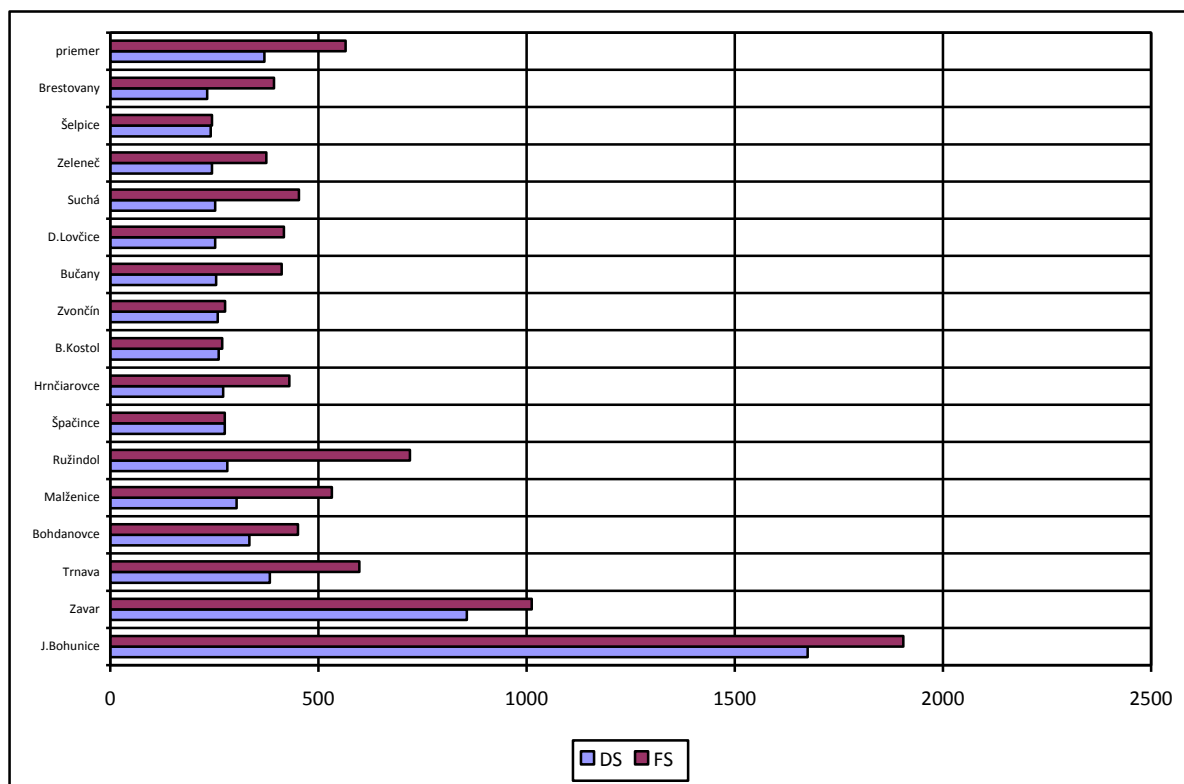
Medzi obcami v jadrovom území existujú pomerne výrazné rozdiely vo výnose miestnych daní pri prepočte na trvalo bývajúceho obyvateľa. V jadrovom území majú iba tri obce vyššiu daňovú silu ako je priemer v mestskom regióne (370€/obyvateľ):

Podiel výnosu miestnych daní na bežných príjmoch obcí

Bežné príjmy a miestne dane na km² k. u. obce

Daňová a finančná sila na obyvateľa obce

Podiel mzdových výdavkov na bežných výdavkoch je vo väčšine obcí nižší ako priemer SR

Podiel mzdových výdavkov na bežných výdavkoch sa v roku 2013 pohybuje v rozpätí 23,9 % - 44,7 %, s výnimkou obcí Suchá n/P, Ružindol, Hrnčiarovce a Bohdanovce sú mzdové výdavky obcí nižšie ako priemer SR v danej veľkostnej skupine

Obec	Mzdové výdavky/ bežné výdavky v %	Priemer za veľkostnú kategóriu v SR
Suchá n/ P	45,0	41,65
Ružindol	44,7	38,52
Hrnčiarovce n/P	43,5	41,23
Bohdanovce n/ T	42,3	41,65
Bučany	41,2	41,23
Malženice	40,5	41,65
Biely Kostol	39,0	41,65
Špačince	38,5	41,23
Brestovany	38,3	41,23
Zavar	37,7	41,23
Zvončín	37,2	40,62
Zeleneč	34,0	41,23
Trnava	30,4	31,04
Dolné Lovčice	29,7	40,62
Jaslovské Bohunice	27,5	41,23
Šelpice	23,9	40,62
Mestský región priemer	33,7	35,76

Miera samofinancovania mesta Trnava klesá

Aj keď v rokoch 2008 – 2013 mierne rástla daňová sila mesta na obyvateľa, v dôsledku rastu daňových príjmov, ale aj poklesu počtu obyvateľov, klesá miera samofinancovania mesta (miestne príjmy). Podiel mesta na dane z príjmu fyzických obcí klesol najmä v dôsledku poklesu počtu obyvateľov. Na druhej strane sa zvýšil výnos dane z nehnuteľností. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť počet denne prítomného obyvateľstva v meste, ktorým mesto poskytuje služby a má dopad na miestne výdavky hradené trvalo bývajúcim obyvateľstvom..

Vývoj vybraných ukazovateľov mesta Trnava

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvateľov	68 038	67 726	67 605	67 368	66 219	66 073
Fyzické osoby/100 obyvateľov	8,99	9,06	8,98	8,86	8,88	8,47
Právnické osoby/100 obyvateľov	3,90	4,28	4,60	5,03	5,45	5,93
Index ekon. zaťaženia	0,49	0,50	0,52	0,54	0,58	0,61
Daňové príjmy tis. €	24 632	23 652	21 265	23 696	25 242	25 312
Daň z príjmu FO tis. €	15 544	14 567	11 787	13 978	14 354	14 770
Daň z nehnuteľnosti €	5 800	5 859	6 080	6 324	6 928	7 152
Transfery €	14 168	12 503	16 486	12 960	17 616	14 188
Daňová sila €/ obyvateľa	362	349	314	352	381	383
Finančná sila €/obyvateľa	570	534	558	544	647	598
Miera sebestačnosti	0,77	0,79	0,79	0,79	0,78	0,75
Miera samofinancovania	0,64	0,62	0,58	0,61	0,58	0,57

Bilancia rokov 2008 – 2013

Hodnotenie	Ukazovateľ
-	3 % pokles počtu obyvateľov
-	6 % pokles počtu podnikajúcich fyzických osôb v prepočte na 100 obyvateľov
+	52 % nárast počtu právnických osôb v prepočte na 100 obyvateľov
-	24,5% nárast indexu ekonomickej zaťaženia
+	Po prechodnom výraznom poklese daňových príjmov vzrast od roku 2008 o 2,8%
-	Pokles podielu mesta na výnose dane z príjmu fyzických osôb
+	Rast výnosu dane z nehnuteľností o 23,3%
-/+	Stagnácia výšky transferov
+	Po prechodnom znížení (2009-2010) rast daňovej sily o + 5,8 % a finančnej sily o + 4,9%
-	Pokles miery sebestačnosti
-	Pokles miery samofinancovania

SWOT analýza regiónu

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - poloha v regióne strednej Európy - na slovenské pomery vyššia hustota obyvateľstva na km² územia ako priemer SR - mestská štruktúra obyvateľstva vo väčšine obcí - veľkosť obcí v regióne je väčšia ako priemer v SR - nadpriemerne zastúpená poľnohospodárska pôda - rast počtu obyvateľov za posledných 22 rokov - rast počtu obyvateľov v regióne aj v jeho jadre - nižší podiel jednočlenných domácností v regióne ako priemer SR - zvýšenie úrovne vzdelania v obciach, rast vysokoškolsky vzdelaných - počet vzdelaných ľudí (všetky stupne) preyšuje priemer SR - v regióne rastie pridaná hodnota vyprodukovaná v území - rast počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov - pokles evidovanej nezamestnanosti - rast počtu podnikov je vyšší ako priemer v SR - počet podnikajúcich fyzických osôb aj v obciach mimo jadrového územia - podiel priemerného evidovaného počtu zamestnancov na ekonomicky aktívnych obyvateľoch vyšší ako priemer v SR - priemerná mesačná mzda vyššia ako SR - výskyt nerastných surovín (zemný plyn, ropa, nerasty) - diverzifikácia priemyslu - hospodárska profilácia regiónu - priemyselné parky s dostatkom voľných plôch - technologický park - veľké množstvo brownfieldov v jadrovom meste a v obciach regiónu - vysoký prílev PZI a ich podiel na obyvateľa - napojenie na medzinárodnú dopravu, trasy TEM, diaľnica, rýchlostné cesty, cesty I.-III. triedy - dobré napojenie obcí cestnou sieťou na jadro regiónu, hustota cestnej siete vyššia ako priemer SR - pravidelná linková autobusová doprava vo všetkých obciach - dostupnosť letiska (BA, Piešťany) - rast počtu tried v materských školách - racionalizácia siete základných škôl - prítomnosť univerzít (3 vysoké školy) - dostatok kultúrnych zariadení - dostatočný počet športovísk - spracovaná vlastná koncepcia tepelnej energetiky mesta - komparatívna výhoda nízkej ceny tepla - nízka cena výroby a dodávky vody - plocha verejnej zelene na obyvateľa je vyššia ako priemer v SR - podiel separácie odpadu má mierne rastúcu tendenciu - celkový príjem na obyvateľa obcí a príjmy bežného rozpočtu rastú - rast výnosu daní na km² spravovaného územia - výnos z miestnych daní na obyvateľa je výrazne 	<ul style="list-style-type: none"> - obce v mestskom regióne plnia najmä obytnú funkciu, obslužná funkcia sústredená v jadrovom meste - nevyužitie výhod polohy regiónu v medzinárodnej spolupráci - cena plôch na výstavbu rodinných domov a komerčné účely je v katastrálnom území Trnavy dvojnásobná ako v obciach FMU - starší domový fond - nedostatočne využívané budovy a plochy, byty - pokles počtu obyvateľov v niektorých obciach mimo jadra regiónu - v meste Trnava poklesol za posledných 20 rokov počet obyvateľov o cca. 5 tisíc - obyvateľstvo v meste Trnava je v priemer staršie ako v obciach jadrového územia - nedostatočne využitý technologický park, priemyselné parky a brownfieldy - nesúlad medzi vzdelanostnou štruktúrou a štruktúrou pracovných príležitostí - nižší podiel cestovného ruchu na ekonomike regiónu - rast podielu neproduktívneho obyvateľstva - rezervy v kvalite podnikateľského prostredia (až 31. miesto medzi mestami na Slovensku) - hustota cestnej siete nedosahuje úroveň vo vyspelých štátoch Európy - odchod za prácou mimo jadrové mesto a okres - vysoký podiel prepravovaných osôb individuálnou dopravou - nedostatok detských jasíeľ - niektoré obce nemajú materskú škôlku - stredné školy sa koncentrujú v meste Trnava - profilácia vysokých škôl nekopíruje hospodársku štruktúru regiónu - kultúrne a športové zariadenia koncentrované najmä v meste - napriek rastu nedostatočné sociálne služby - terénna opatrovateľská služba iba v Trnave a niektorých obciach - nedostatok zdravotníckych zariadení a ich prílišná koncentrácia do jadrového mesta - obecná polícia iba v meste Trnava - výrazná závislosť na centrálnom zásobovaní tepla (horúcovod z EBO Jaslovské Bohunice) - pokles plochy verejnej zelene vo väčšine obcí jadrového územia - rastúca produkcia komunálneho odpadu, z toho 72% v jadrovom území - nízka miera zhodnocovania odpadu v obciach, vysoký vývoz na skládku - 8 obcí regiónu nemá verejnú kanalizáciu a 5 obcí nie je napojených na verejný vodovod - rast podielu bežných výdavkov na celkových výdavkoch - doplácanie za hospodárenie s odpadmi z obecných rozpočtov - výnosy z ostatných miestnych daní poklesli - výnos miestnych daní regiónu výrazne zvyšujú

<ul style="list-style-type: none"> - vyšší ako priemer SR (+ 186%) - miestne dane tvoria až 45% daňovej sily obcí (priemer SR 28,5%) - daňová sila a finančná sila obcí MR je vyššia ako priemer SR - daňová konkurencia v miestnych daniach - každá z obcí ma web stránku a je napojená na internet - existujúca elektronická prezentácia aj niektorých malých obcí prostredníctvom webu - zárodky verejno – súkromného partnerstva (klastre: energo, auto, turizmus..) 	<p>príjmy najmä v troch obciach (Jaslovské Bohunice, Zavar, Trnava)</p> <ul style="list-style-type: none"> - počty poslancov v obciach na hornej hranici zákonom stanoveného intervalu, nízky podiel obyvateľov na poslanca najmä v obciach do 500 obyvateľov - žiadna z webových stránok neposkytuje svojim obyvateľom možnosť elektronického vybavenia, splnenia povinností - absencia využívania elektronickej úradnej tabule - v obciach takmer žiadna orientácia na turistov - slabšia úroveň prezentácie sa navonok formou marketingových nástrojov, vrátane web stránky - účasť obcí v mnohých inštitúciách, často duplicitne zameraných - chýbajúca spolupráca mesta a obcí regiónu ako celku pri zabezpečovaní viacerých verejných služieb a marketingu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - starnutie obyvateľstva - mestá ako motory - mestské regióny ako nová paradigma - dôraz na životné prostredie - trend zdravého životného štýlu - globalizácia - rast významu regionálnej špecializácie - konzumný spôsob života - zmena štruktúry domácností – rast počtu singles - suburbanizácia, rozvoj miest - technologický rozvoj - automatizácia a elektronizácia procesov - rast sektoru služieb - intenzívna spolupráca obcí, verejného a súkromného sektora 	<ul style="list-style-type: none"> - starnutie obyvateľstva - príjmová polarizácia - chudoba - medzinárodná, vnútroštátna a lokálna politická nestabilita - zhoršovanie kvality životného prostredia - nezamestnanosť mladých ľudí - nereagovanie na diverzifikáciu potrieb obyvateľstva v oblasti bývania, práce,..... - neprepojenosť trhu práce a trhu vzdelávania - zložitejšie podmienky pre podnikanie - tlak na zdravotnú starostlivosť - tlak na penzijné systémy - rast dopravnej a obslužnej zaťažnosti centier - deficit verejných zdrojov, nevhodný systém finančného vyrovnávania, nedostatok vlastných príjmov - rast konkurencie medzi regiónmi - pretrvávajúca nespôlupráca obcí, verejného a súkromného sektora - nízka kvalita inštitúcií zodpovedných za rozvoj územia

3. Problémová analýza mestského regiónu Trnava

Vychádzajúc z analýzy súčasného stavu a vo väzbe na očakávané trendy existuje podľa nás viacero oblastí, ktoré sú buď problémom, slabou stránkou alebo sú málo rozvinutou silnou stránkou územia, a na ktoré je potrebné zamerať zo strany mesta a obcí v mestskom regióne pozornosť:

- štruktúra pracovných miest v regióne,
- vzdelanostná úroveň obyvateľstva,
- zlepšenie podnikateľského prostredia,
- využívanie disponibilných plôch pre podnikanie,
- reakcia na starnutie populácie,
- prehustenie dopravy v Trnave z dôvodu pohybu obyvateľov regiónu za prácou, školou, nákupmi, kultúrou,
- odpadové hospodárstvo,
- e – government,
- spolupráca mesta a obcí pri rozvoji regiónu.

Štruktúra pracovných miest v regióne

Technologický rozvoj si vyžiada zmenu požiadaviek na pracovné príležitosti a ich štruktúra sa bude musieť zmenám prispôbovať. Týka sa to aj súčasného hlavného „ťahúna“ rozvoja regiónu, automobilového priemyslu. Dôkazom že štruktúra pracovných miest nie je úplne v súlade s pracovnými silami žijúcimi v Trnave je denná odchádzka ekonomicky aktívnych z regiónu, pričom najviac z nich odchádza do Bratislavy, ktorá svojou vzdialenosťou a ponukou pracovných síl spôsobuje, že odchádzajú najmä ľudia vo veku 35 – 45 rokov. Je zrejmé, že bude rásť význam ponuky vysokokvalifikovaných zamestnancova tomu je potrebné prispôbovať štruktúru stredných a vysokých škôl ako aj podmienky pre získavanie kvalifikovaných ľudí z iných regiónov.

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva

Napriek tomu, že má Trnava tri vysoké školy, je potrebné vytvárať podmienky pre zvyšovanie úrovne vzdelania a jeho väčšie prispôbenia požiadavkám technologického rozvoja už od základných škôl. Ako vyplynulo z hodnotenia základných škôl dosiahnuté výsledky radia región Trnava až na 35. miesto čo nezodpovedá jeho hospodárskemu významu pre Slovensko. Stredné školy koncentrované v Trnave dosahujú priemerné výsledky. Vysoké školstvo je viac orientované na humanitné smery čo nezodpovedá súčasnej, ale ani výhľadovej štruktúre hospodárskych odvetví.

Zlepšenie podnikateľského prostredia

Na základe posúdenia infraštruktúry, kvality prostredia, pracovného trhu a kvality samosprávy obsadilo mesto Trnava až 31. miesto zo 145 miest Slovenska. Pri porovnaní medzi krajskými mestami je Trnava síce druhá za Bratislavou. Ako vyplynulo z pohľadu Národnej agentúry pre malé a stredné podnikanie je potrebné systematicky pracovať na odstraňovaní slabých stránok napr.: inovatívne rozdeľovanie verejných zdrojov, transparentnosť hospodárenia, podpora podnikania, kvalita parkovania, sociálna infraštruktúra, priame zahraničné investície. Uvedené výzvy sa týkajú nielen samosprávy mesta Trnava, ale aj okolitých obcí, z dôvodu pracovných a iných silných väzieb v mestskom regióne.

Využívanie disponibilných plôch pre podnikanie

V meste Trnava a v obciach mestského regiónu existujú desaťtisíce m² voľných plôch, brownfieldov, pozemkov a priestorov pre usídlenie nových podnikateľov, pre vznik inkubátorov. Nedostatočným marketingom, koordináciou, spolupracou, nevhodnou cenovou politikou ostávajú tieto plochy nevyužitú

Reakcia na starnutie populácie

Starnutie populácie bude pokračovať v celom regióne, rýchlejšie v meste Trnava, čo je spojené s odchodom mladších obyvateľov mesta do obcí v regióne ale aj mimo región. To spôsobí nielen tlak na sociálne a zdravotnícke služby, ale zvyšovaním počtu dôchodcov, ktorí nebudú mať dostatok zdrojov na zabezpečovanie

služieb budú rásť nároky na verejné rozpočty, na rozpočet mesta a obcí, pričom klesajúca kúpyschopnosť obyvateľstva bude mať negatívny dopad na malé a stredné podnikanie, na kultúru, voľnočasové aktivity,...Z prognózy vývoja obyvateľstva do roku 2035 vyplýva, že pri súčasných trendoch bude naďalej klesať miera prirodzeného prírastku obyvateľstva a preto bude región odkázaný na rast počtu nových obyvateľov, migrantov, z iných regiónov Slovenska, resp. zahraničia. To si vyžiada spoločnú politiku rozvoja bývania, diverzifikáciu bývania (prispôsobenia sa potrebám a možnostiam občanov v budúcnosti) ale aj doplnenie technickej a občianskej vybavenosti.

Prehustenie dopravy v Trnave

Je spôsobené jednak denným pendlovaním obyvateľov obcí v regióne do a z Trnavy za prácou, školou, nákupmi, kultúrou, pri zvyšujúcom sa podiele individuálnej dopravy, ale aj pendlovaním obyvateľov Trnavy v rámci mesta za prácou, službami. Hustota cestnej siete v regióne nedosahuje úroveň miest vo vyspelých európskych štátoch a rovnako podiel neautomobilovej verejnej dopravy (HD, cyklo doprava) je nízky a klesá. Rovnako nie je doriešený systém statickej dopravy. Dôsledkom je preťažená cestná sieť v meste, ale aj zhoršujúce sa životné prostredie.

Odpadové hospodárstvo

Rastie produkcia komunálneho odpadu, najmä v jadre územia, v ktorom sa vyprodukuje až 72 % komunálneho odpadu mestského regiónu. Miera zhodnocovania odpadu je veľmi nízka (10-15 %). Do roku 2030 sa v Európe uvažuje s ukončením skládkovania tuhého komunálneho odpadu. Uvedené si vyžaduje zásadne a radikálne prehodnotiť politiku odpadového hospodárstva v rámci celého mestského regiónu.

E-Government

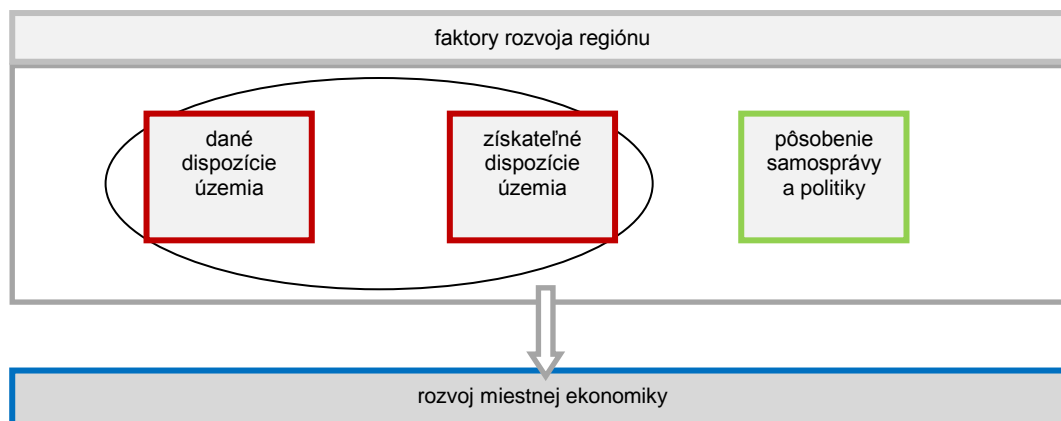
Všetky obce v MR majú webovú stránku. Žiadna z webových stránok však neposkytuje svojim obyvateľom možnosť elektronického vybavenia, splnenia povinností. Zo všetkých obcí trnavského okresu majú tlačivá v elektronickej podobe 34 obcí, 11 obcí tlačivá v elektronickej podobe nemá k dispozícii. Prejavom elektronizácie obecnej a mestskej samosprávy je aj existencia či neexistencia elektronickej úradnej tabule, ktorá ale vo väčšine prípadov obsahuje málo informácií.

Spolupráca miest a obcí pri rozvoji regiónu

Mesto Trnava, ale aj obce regiónu, sú zastúpené v rôznych spolkoch, združeniach, inštitúciách často s duplicitnou činnosťou. Platí vo všeobecnosti, že roztrieštená spolupráca = žiadna spolupráca. Absentuje systematická spolupráca mesta Trnava a obcí v mestskom regióne nielen pri administratívnych úlohách, prenesenom výkone pôsobnosti štátnej správy, ale najmä pri riešení projektov rozvoja regiónu, hľadani spôsoby ich financovania. Tento stav umožňuje rôznym inštitúciám individuálne a hľadiac si svoj záujem navrhovať a ponúkať programy a projekty mestu a obciam, rôznej kvality, významu. Inštitúcie regiónu de facto procesy neradia a územie je skôr priestorom pre realizáciu rôznych zámerov. To platí aj v oblasti inštitúcií regionálneho rozvoja, ktoré pôsobia na území regiónu (štátne, samosprávy VUC) a ktorým chýba jasná koordinácia. Príkladom sú rôzne ad hoc vytvárané subjekty, pričom motívom ich vzniku nie je dlhodobá spolupráca, bez ohľadu na zdroje financovania, ale aktuálna možnosť čerpať prostriedky (cestovný ruch, miestne akčné skupiny). Rast miest, konkurencia, dopady trendov na mestá si vyžaduje komplexnú, stabilnú a systematickú ponuku služieb aj v oblasti rozvoja územia.

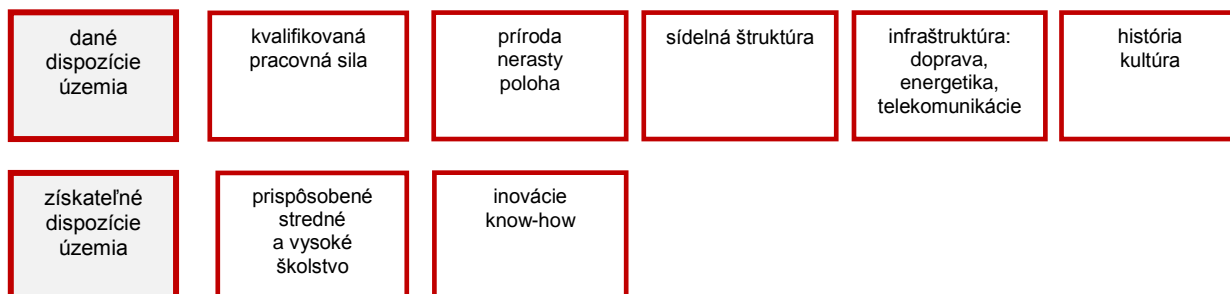
4. Odporúčania

Pri odporúčaníach venovaných rozvoju mestského regiónu budeme vychádzať najmä z aktuálnej situácie v jednotlivých skúmaných oblastiach popísaných v kapitole 2 a z analýzy problémov zhodnotených v kapitole 3. Rozvoj mestského regiónu je spätý s rozvojom lokálnej ekonomiky a tá je pod vplyvom viacerých faktorov:

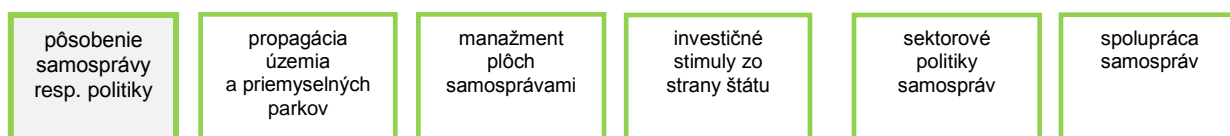

Prvú skupinu faktorov predstavujú dispozície územia, ktoré sú buď dané alebo získateľné.

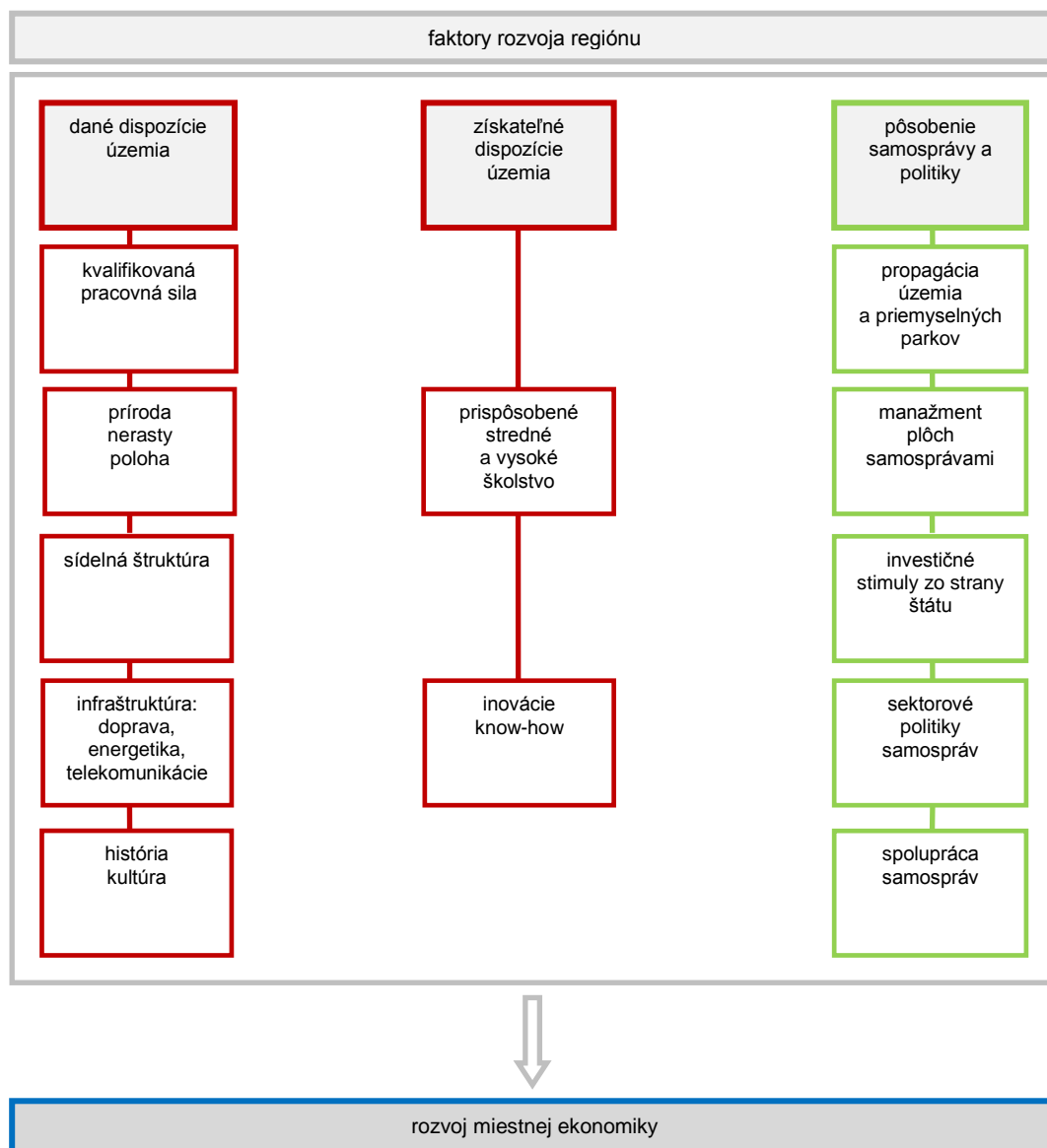
- Medzi dané dispozície je možné podľa nášho názoru zaradiť: geografická poloha, hornatnosť, prírodné zdroje a krásy, prítomnosť surovín, úrodnosť pôdy, historické pozadie, kultúrne dedičstvo, sídelná štruktúra, infraštruktúra
- K získateľným faktorom radíme: kvalitné stredné a vysoké školstvo prispôbené potrebám trhu práce, inovácie a know-how

Druhú skupinu faktorov predstavujú činnosti, pôsobenie, rozhodnutia a manažment zo strany samosprávy resp. štátu v podobe politiky. Úroveň tvorby politiky a kvalita riadenia samosprávy predstavujú determinanty, ktoré môžu najmä kvalitatívne meniť a podporovať dispozície územia tak, aby ich využívanie viedlo k rozvoju miestnej ekonomiky a rozvoju mestského regiónu. K týmto determinantom radíme: propagáciu územia a priemyselných parkov, manažment plôch samosprávami, investičné stimuly pre investorov zo strany štátu, sektorové politiky samospráv a spoluprácu medzi samosprávami:

Prepojenie oboch skupín faktorov – daností regiónu aj pôsobenie samosprávy a politiky sa prejaví v pôsobení na lokálnu ekonomiku:

Región Trnava patrí podľa typologickej analýzy sídiel (Gajdoš – Moravanská - Falt'an, 2009) do typu 2, ktorý je charakteristický priaznivou situáciou v ekonomickej produkčnej výkonnosti a v priaznivom charaktere osídlenia. Ďalšími priaznivými ukazovateľmi sú zamestnanosť, sociálna situácia, index vzdelanosti a urbanizovanosť. Hodnotenie je vypracované vo vzťahu k iným slovenským okresom.

Mesto Trnava je skutočným centrom regiónu, 24 obcí regiónu sa vyznačuje vysokou mierou prisťahovalectva a mestskou štruktúrou (zázemie miest). 12 obcí regiónu bolo označených ako priemyselné obce, s nadpriemerným počtom pracujúcich v priemysel, odchádzajúcich za prácou. Najmenší rozvojový potenciál podľa uvedenej typológie majú tzv. populačne staré priemyselné obce Lošonec, Dobrá Voda, Naháč, Horné Dubové, Horná Krupá, Slovenská Nová Ves a poľnohospodárska obce Buková.

Naše odporúčania sú preto zamerané na tri oblasti, ktoré by mali byť navzájom prepojené:

- ekonomický rozvoj regiónu,
- sprava územia,
- spolupráce obcí pri zabezpečovaní kompetencií.

Uvedené odporúčania sa opierajú o náš názor, že pre rozvoj regiónu nie je rozhodujúci iba jeho prírodný a historický potenciál, ale aj inštitúcie, ktoré ho vedia využiť v prospech obyvateľov regiónu.

Ekonomický rozvoj regiónu

Vzhľadom na stagnáciu až mierne sa zhoršujúce postavenie regiónu voči iným regiónom Slovenska (najmä Bratislave) považujeme za potrebné definovať zásady dlhodobej stratégie a vízie hospodárskeho rozvoja mestského regiónu s cieľom odstraňovať slabé stránky regiónu pri súčasnom využití jeho silných stránok a zároveň reagovať na očakávané trendy a výzvy nadregionálneho charakteru.

Z nášho pohľadu existujú tri možné stratégie/ postupy:

1. **budovanie konkurenčnej pozície voči iným regiónom**, čoho nevyhnutným predpokladom sú väčší priemyselní investori. To znamená:
 - a. orientácia na priemysel (strojársky, elektrotechnický, automobilový, sériový textilný),
 - b. prepojenie univerzít a priemyslu s veľkými firmami,
 - c. vytváranie klastrov veľkých priemyselných firiem s inými subjektmi pôsobiacimi v branži/odvetví.
2. **podpora špecifickej pozície špecializácie**. To znamená:
 - a. orientácia na služby (turizmus, orientácia na kultúru a históriu),
 - b. orientácia na služby (podujatia) + orientácia na kultúru (línia: kultúra- cestovný ruch – súťaže, podujatia, konferencie, koncerty, výstavy, expozície, galérie, prehliadky),
 - c. získanie investora, ktorý podporí služby resp. kreatívny priemysel a podpora malých podnikov odvetvovým zameraním prepojených s veľkou firmou,
 - d. orientácia na bývanie v kvalitnom životnom prostredí.

3. kombinácia konkurenčnej a špecializovanej pozície

Z hľadiska dlhodobého rozvoja odporúčame venovať **zvýšenú pozornosť odlišnostiam, špecifikám**, Trnava a mestského regiónu. Je asi potrebné položiť si otázku v čom môže mať mesto Trnava a mestský región Trnava, aj vzhľadom na svoj historický vývoj „monopol“ voči iným regiónom. A preto, popri podpore a snahe o udržanie existujúcich hospodárskych odvetví a podpore vytvárania klastrov v rámci nich, odporúčame **venovať pozornosť, programy, projekty a s nimi späté zdroje mestského rozpočtu, prípadne cudzie zdroje práve uvedeným špecifikám a s nimi súvisiacou realizáciou bývania, služieb, infraštruktúry, ochrany životného prostredia**.

Správa územia

Fragmentácia osídlenia a zabezpečovania správy a rozvoja územia obmedzuje hospodársky rast a produktivitu. Nepriaznivé účinky fragmentácie je možné vo veľkej miere zmenšovať pomocou nových mechanizmov správy územia. Z analýz vykonaných v európskych regiónoch sa preukázalo, že centralizácia určitých oblastí na miestnej úrovni zvyšuje efektivitu až o 50 %. Spájaním obcí, alebo ich činností, prichádza tiež k zníženému výskytu rozrastania obcí a záberu pôdneho a lesného fondu, zvýšeniu efektivity systému verejnej dopravy a nižšej miere znečisťovania územia.

Územie trnavského regiónu je charakteristické - na slovenské pomery - pomerne veľkými obcami, v dobrej dostupnosti do jadra regiónu (cca 10 min. autom). Takmer všetky obce vo FMU zaznamenávajú rast počtu obyvateľov, väčšinou plnia obytnú funkciu pre jadrové mesto, pričom cca 82 % ekonomicky aktívnych obyvateľov dochádza za prácou do jadrového mesta. Z uvedených dôvodov neodporúčame v tejto etape pristúpiť k plošnému zlučovaniu obcí, ale odporúčame **výrazné zosilnenie medziobecnej spolupráce**. Za úvahu stojí posúdenie alternatív pripojenia/spojenia obcí: Borová, Dlhá, Horná Krupá (zlúčenie s Dolnou Krupou), Horné Dubové (zlúčenie s Dolným Dubovým), Naháč, Radošovce (Jaslovské Bohunice), Slovenská Nová Ves (Voderady), vzhľadom na ich veľkosť, klesajúci počet obyvateľov, vekovú štruktúru, absencia vybavenosti a možnosť pracovných príležitostí.

V mestskom regióne si väčšina volených predstaviteľov mesta a obcí schválila **maximálne možný počet poslancov** obecných zastupiteľstiev. Výnimku tvoria tri obce, kde je počet poslancov na spodnej hranici podľa zákona 369/90 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov. **Počet obyvateľov na jedného poslanca sa pohybuje v rozpätí 85 – 2131**. Na jedného poslanca v priemere pripadá 346 obyvateľov, pri odpočítaní mesta Trnava 185 obyvateľov / 1 poslanec. V prípade zvolenia počtu poslancov na spodnej hranici podľa zákona je možná úspora 94 poslancov.

Podiel mzdových výdavkov na bežných výdavkoch obcí je vo väčšine obcí **nižší ako je priemer** v príslušnej veľkostnej kategórii obce. **V 12 obciach** je podiel mzdových výdavkov na bežných výdavkoch **vyšší** v tom sú 3 obce do 500 obyvateľov, 7 obcí veľkosti 1000 – 2000 obyvateľov a 2 obce nad 2000 obyvateľov.

Všetky obce v MR majú webovú stránku. Žiadna z webových stránok neposkytuje svojim obyvateľom možnosť elektronického vybavenia povinností. Zo všetkých obcí trnavského okresu má tlačivá v elektronickej podobe 34 obcí, 11 obcí tlačivá v elektronickej podobe nemá k dispozícii.

Odporúčania:

- zintenzívniť spoluprácu mesta a obcí v mestskom regióne,
- zvážiť zlúčenie navrhovaných obcí (každé zlúčenie by mal byť osobitný projekt),
- znížiť počet poslancov,
- znížiť podiel mzdových výdavkov v 12 obciach, zvýšenou spoluprácou obcí,
- vytvorenie spoločnej elektronickej tabule v rámci mestského regiónu.

Spolupráca obcí, námety

Z údajov poskytnutých mestom Trnava a obcami a z iných dostupných zdrojov je zrejmé, že mesto a obce nespokupujú dostatočne a najmä nie dostatočne efektívne. Jadrové mesto a obce v mestskom regióne môžu, vychádzajúc zo zahraničných, ale aj domácich skúseností, **spoločne zabezpečiť viaceré úlohy**. Pri definovaní možností spolupráce vychádzame sa sústreďujeme najmä na tie oblasti, ktoré môžu pri spoločnom postupe najviac pomôcť rozvoju regiónu. Uvedené možnosti, námety tvoria akýsi katalóg, z ktorého je možné realizovať postupne jednotlivé námety, na ktorých sa miestni predstavitelia dohodnú. Nie je potrebné a ani vhodné realizovať všetko naraz.

Hospodárska politika

Vzhľadom na potrebu rozvoja regiónu a jeho doterajší vývoj považujeme spoločnú hospodársku politiku regiónu za nevyhnutnú. K tomu považujeme za potrebné zo strany obcí vytvorenie **centra pre podporu rozvoja regiónu ako samostatnej právnickej osoby**. Toto centrum bude pôsobiť v oblastiach: kontaktný bod pre podnikateľov, poskytovanie poradenstva, vedenie databázy podrobnej podnikateľských subjektov, organizácia podujatí, koordinácia, kooperácia medzi firmami školami a samosprávou. Bude mať právomoc konať v mene obcí v definovanom rozsahu. Jeho úlohou by malo byť tiež zabezpečenie využívania brownfieldov, priemyselných areálov, objektov s jednotnou cenovou politikou pre pozemky a objekty v hraniciach mestského regiónu, cielená podpora malého a stredného podnikania vo väzbe na dohodnutý scenár rozvoja regiónu, podpora inovácií, start up.

V oblasti cestovného ruchu odporúčame rozšíriť Trnava Tourism aj na územia ďalších okresov (napr. Hlohovec) a o ďalšie súkromné subjekty.

Rozvoj územia, výstavba

Z dôvodu koordinácie rozvoja, územia, jeho trvalo udržateľného rozvoja, regulácie záberu pôdneho fondu, efektívneho využívania infraštruktúry, znížovania verejných výdavkov, regulovania výškovej zonácie, odporúčame **intenzívnu spoluprácu** a :

- vypracovanie dlhodobej spoločnej stratégie rozvoja územia, z ktorej sa budú odvíjať programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja na obdobie 7-10 rokov,
- spracovanie jedného spoločného dokumentu o využití územia regulujúceho vývoj zastavaných plôch,

Koordinácia obecných projektov v území

Pre systematický dlhodobý rozvoj územia odporúčame vytvoriť **útvár** / pracovisko, ktorý zabezpečí prepájanie aktivít mesta a obcí regiónu. Útvár by mohol existovať v rámci útvaru stratégie mesta Trnava a jeho úlohami by bolo najmä: posudzovanie projektov nadobecného významu, hľadanie možností ich financovania, iniciovanie, mediácia rozvojových aktivít, prenos know – how, miesto prvého kontaktu v danej oblasti

Spoločná energetická politika a politika tepelného hospodárstva regiónu

Odporúčame zabezpečiť a realizovať **spoločnú energetickú politiku** (verejného a súkromného sektora) v mestskom regióne (využívanie existujúcich, ale aj alternatívnych zdrojov) s cieľom prispieť k plneniu záväzkom Slovenska : zvýšenie spotreby obnoviteľných energetických zdrojov o minimálne 27 % a energetickej efektívnosti o minimálne 27 %. Tiež odporúčame **rozšíriť súčasnú koncepciu tepelného hospodárstva** aj o obce mestského regiónu (v prvej etape aspoň FMÚ), a posúdiť vhodnosť využívania alternatívnych zdrojov energií vo väzbe na očakávaný rozvoj územia mestského regiónu.

Spoločná dopravná a prepravná politika

Cieľom by malo byť vypracovanie a realizácia **spoločného dopravného konceptu** mesta a obcí v mestskom regióne, so zameraním na zvýšenie hustoty cestnej siete (do roku 2035 o cca 60 %), zvýšenie podielu hromadnej dopravy a cyklo dopravy v rámci mestského regiónu so zámerom plnenia záväzku Slovenska: zníženie emisií skleníkových plynov o 40 % do roku 2030 oproti roku 1990. Súčasťou konceptu by malo byť doriešenie križovatiek pri vstupe do mesta, terminály a postupná príprava zvýšenej integrácie dopravy v mestskom regióne vo väzbe na nadregionálne dopravné systémy.

Bývanie a bytová politika

Vzhľadom na celkovú stratégiu rozvoja mestského regiónu, ktorého súčasťou je aj usídľovanie ľudí, najmä mladých, považujeme za dôležité pripraviť **spoločnú stratégiu bytovej výstavby** v regióne vo väzbe na jeho rozvoj, potreby, demografický vývoj, trendy a následnou cieľavedomou podporou rôznych foriem bývania v jednotlivých obciach regiónu a ich potenciáli. Súčasťou stratégie by mala byť aj analýza prázdnych bytov, objektov a návrh ich využitia. Stratégia by mala definovať hlavné body s podporou bytovej výstavby vo väzbe na existujúcu a novú infraštruktúru.

Regionálne školstvo

Meniaci sa demografický vývoj, efektívne využívanie verejných zdrojov, koordinované investovanie do školských zariadení, ale aj potreba zabezpečenia dostupnosti predškolských a školských zariadení v súvislosti s pohybom obyvateľov si vyžaduje jednotnú školskú politiku. Preto odporúčame :

- vytvorenie **jedného spoločného školského úradu** v regióne /okrese,
- **vypracovanie spoločnej stratégie rozvoja predškolských a školských zariadení**
 - o reagujúcej na nové a očakávané trendy, ako napríklad prechodné zvýšenie počtu tried v materských školách vo väzbe na demografický vývoj - nárast o 5,5 % do roku 2017, následne pokles pod dnešnú úroveň,
 - o sledujúcej efektívne rozloženie zariadení v území, napr. materská škôlka + 1. stupeň v každej obci, 2. stupeň + školské autobusy, prepájanie MŠ so ZŠ (v budúcnosti využiteľné pre rast počtu žiakov v ŽS), návrh na výstavbu materskej škôlky v obciach kde nie je, ale aj pokrytie rastu tried v základných školách do roku 2025 o cca 9 % (cca + 800-850),
 - o využívajúcej koncepciu nasadenia školských autobusov, najmä pre deti druhého stupňa ZŠ.

V oblasti stredných a vysokých škôl je potrebné orientovať sa na tie, ktoré podporia strategické smerovanie rozvoja regiónu.

Sociálne veci

Odporúčame vypracovať jeden **spoločný projekt terénnej sociálnej služby** pre celé územie mestského regiónu, resp. aj pre iné obce prímestského územia v prípade záujmu. Zároveň je potrebné cestou spoločného projektu naplniť nevyhnutné zvýšenie počtu lôžok v malých zariadeniach do roku 2035 + 6,4/1000 obyv. t.j. cca pre región cca 600 - 700 lôžok (východisko: prognóza), výstavbu siete detských jasí v súlade s hospodárskym rozvojom regiónu a najmä očakávanými trendmi.

Zdravotníctvo

Odporúčame vytvorenie **zdravotníckeho regionálneho klastra** (všetky verejné aj súkromné subjekty, ktoré v zdravotníctve pôsobia - poskytovatelia, servis, výroba, distribúcia, výskum v regióne). Jedným z cieľov, okrem spoločného koordinovaného postupu, by malo byť zvýšenie kapacity lôžok v regióne o cca 4 / 1000 obyvateľov, t.j. o 400 pre mestský región.

Kultúra

Spolupráca jadrového mesta a obcí by sa mala venovať **spoločnej ochrane pamiatok** v regióne, vytipovaniu priorít územia a participácii na ich spoločnej obnove, záchrane pretože sú a môžu byť hlavnou atrakciou v regióne (prepojenie na cestovný ruch). Rovnako je možné zvážiť spoločný model financovania kultúry v regióne.

Životné prostredie

Odporúčame :

- **spoločný MUSES** (miestny územný systém ekologickej stability) pre územie regiónu,
- cieľavedomé rozširovanie zelených plôch vo väzbe na zlepšovanie kvality životného prostredia a klimatické zmeny,
- **spoločné hospodárenie s komunálnym a biologickým odpadom** (zber, skládka, separácia, recyklácia, jednotná cenová politika, zjednotene poplatku za KO),
- **koordinované protipovodňové opatrenia** .

Elektronizácia

Odporúčame podporiť výkon správy elektronizáciou a to najmä využívaním elektronickej tabule, elektronických formulárov, ktoré by mali občania ľahko prístupné na stránke obce. Aj v tejto oblasti by mohlo byť pre obce výhodne využívať **spoločný web portál** pre konkrétne oblasti.

Marketing

V území chýba jednotná – **spoločná marketingová stratégia územia**. Predpoklad komplexnej marketingovej stratégie je podpora a identifikácia konkurenčných výhod a atraktívnosti v celom mestskom regióne v podobe ich vzájomného prepojenia, synergie a nadväznosti pre jednotlivé cieľové skupiny:

- pre turistov a obyvateľov: stanovenie atraktívnych prvkov napr. prepojením turistiky a športu, kultúry a histórie, cykloturistika a poznávanie územia, prepojenie ubytovacích kapacít s cyklotrasami a autotrasami a pod.,
- pre podnikateľov a investorov: identifikácia balíka výhod (napr. určenie skupín voľnej pracovnej sily podľa odbornosti a mobilizovateľnosti a identifikácia možných brownfields, priemyselných a stavebných zón) a ich propagácia.

Odporúčame vytvorenie jednej spoločnej agentúry pre mestský región.

Stavovské organizácie

Mesto Trnava pôsobí v štyroch inštitúciách, združeniach zastupujúcich záujmy miest a obcí: ZMOS, Únia miest, K-8 a RZ miest a obcí regiónu Jaslovské Bohunice. Obce v mestskom regióne sú členmi ZMOS-u a RZ Jaslovské Bohunice. Vzhľadom na potrebu dlhodobej a systematickej spolupráce odporúčame, aby si obce

mestského regiónu Trnava (cca. v hraniciach okresu) vytvorili regionálne združenie, ktoré by zároveň okrem činnosti existujúceho RZ MO J. Bohunice zabezpečovalo aj niektoré spoločné úlohy rozvoja územia regiónu (príloha 5).

Záver

Výsledkom využitia špecifik mestského regiónu v dobrej kombinácii so správou územia a službami je zvýšenie konkurencieschopnosti mestského regiónu. Zo štúdií porovnávajúcich konkurencieschopnosť svetových miest² vyplýva, že tie, ktoré sa nachádzajú na popredných pozíciách spájajú viaceré spoločné znaky:

- všetky majú jasné rozvojové stratégie a poskytujú pomoc pri plánovaní,
- zlepšujú podnikateľské prostredie najmä pre malých a stredných podnikateľov,
- podporujú zvyšovanie kvality priemyslu s vysokou pridanou hodnotou a transformáciu mesta/adaptáciu na zmeny poskytujú celoživotné vzdelávanie obyvateľom,
- podporujú príliv nových talentov,
- venujú pozornosť ochrane životného prostredia a sledujú jeho trvalú udržateľnosť,
- vytvárajú, vytvorili, brand, identitu mesta a realizujú jeho aktívny marketing,
- orientujú sa na poskytovanie služieb s tým, že do riadenia mesta implementujú prvky firemného manažmentu,
- posilňujú svoje špeciálne charakteristiky a podporujú rôzne kultúry.

² Pretože mestá vo svete počtom obyvateľov často vysoko prevyšujú veľkosť našich miest, aplikujeme zámerne tézy na územia mestského regiónu, v ktorom príde v budúcnosti k spájaniu obcí

Príloha č.1

Hodnotenia podnikateľského prostredia v meste Trnava

Zdroj: Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, 2012

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania vypracováva správu o kvalite prostredia v regiónoch Slovenskej republiky. Je súčasťou je aj podrobné zhodnotenie podnikateľského prostredia v mestách Slovenska. V prípade mesta Trnava prišla k nasledovným zisteniam (údaje sú z rokov 2010 – 2012):

Na základe posúdenia infraštruktúry, kvality prostredia, pracovného trhu, kvality samosprávy obsadilo mesto Trnava:

- celkovo 31 miesto zo 146 miest,
- umiestnilo sa medzi krajskými mestami za Bratislavou, a pred ostatnými
- v rámci miest v Trnavskom kraji je na 2. mieste za Skalicom

Silné stránky

- vybavenosť infraštruktúrou
- verejný internet
- dostupnosť mesta
- ceny vodného a stočného
- dostupnosť verejných inštitúcií
- investori – zelená lúka
- služby občanom
- miesto prvého kontaktu
- znečistenie ovzdušia
- veľkosť súkromného sektora

Slabé stránky

- medzinárodné a vnútroštátne letisko
- inovatívne rozdeľovanie verejných zdrojov
- transparentnosť hospodárenia
- zahraničné bankové služby
- podpora podnikania
- stabilita krajiny
- úspešnosť získavania dotácií
- počet lôžok v ubytovacích zariadeniach
- kvalita parkovania
- sociálna infraštruktúra
- priame zahraničné investície
- dostupnosť poštových služieb

Hlavné výzvy pre ďalšie roky:

- zvýšiť priame zahraničné investície
- zvýšiť pomer ekologicky pozitívne využívaných plôch
- zriadiť podnikateľský inkubátor
- podporiť transparentnosť rozdeľovania verejných zdrojov prostredníctvom poukážkového financovania
- zapojiť mesto do ratingového hodnotenia

Príloha č.2

Benchmarking miest

(zdroj: Komunálne výskumné a poradenské centrum, n.o. Piešťany)

V rámci projektu, ktorý realizuje Komunálne výskumné a poradenské centrum, n.o. (KOM) spolu s 22 mestami na Slovensku (počet sa mierne počas rokov mení) sa môžu tieto navzájom porovnávať v 161 ukazovateľoch pomocou vytvoreného internetového portálu. Jedným z miest je aj Mesto Trnava.

Na základe dostupných údajov z projektu benchmarking miest, bolo spracované poradie dobrého spravovania miest, ktoré sa projektu zúčastňujú. Bola vybraná sústava ukazovateľov a rozdelená do 5 oblastí. Následne sa posúdilo postavenie miest v rokoch 2004 až 2010 a celkové zhodnotenie za toto šesťročné obdobie.

Výber ukazovateľov sa zameril na oblasti, ktoré, podľa KOM, najviac ovplyvňujú kvalitu života v meste:

- efektívna správa
- kvalitné služby
- kvalitné životné prostredie
- verejné financie
- bezpečnosť a poriadok

Následne boli definované aké umiestnenie považuje KOM v danom ukazovateli za najlepšie. Vyhodnotenie je založené na súčte dosiahnutých umiestnení:

- v každej z piatich oblastí po jednotlivých rokoch,
- sumár všetkých 5 oblastí v každom roku,
- za celé obdobie rokov 2004 - 2010, ktoré je vyhodnotené ako sumár umiestnení v jednotlivých rokoch.

Mesto Trnava sa pri vyhodnotení celého skúmaného obdobia umiestnilo na **9. mieste** z 22 miest, s čiastkovými hodnoteniami v jednotlivých oblastiach :

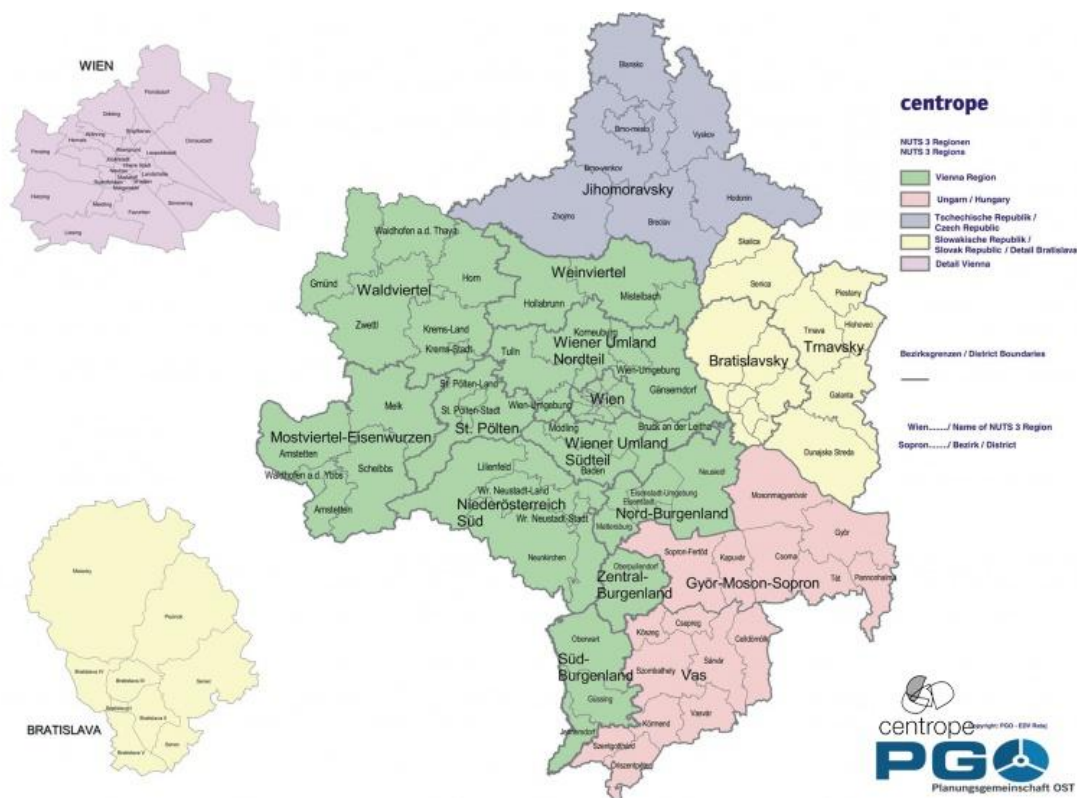
- **efektívna správa a kvalita služieb** nad priemerom skúmaných miest (prevládajú hodnoty pod mediánom),
(kritériá: vybavenosť úradov výpočtovou technikou, výdavky za hlasové telekomunikačné služby, počet administratívnych pracovníkov, podiel výdavkov na propagáciu, slobodný prístup k informáciám)
- **kvalita verejných služieb** nad priemerom porovnávaných miest,
(kritériá: výdavky na kultúru, lôžka v zariadeniach sociálnej starostlivosti, výdavky na originálne kompetencie v školstve, rekonštrukcia miestnych komunikácií, výdavky na šport)
- **zabezpečenie bezpečnosti a poriadku** v meste nad priemerom
(kritériá : pokrytie územia policajnými hliadkami, výdavky na mestskú políciu)
- podpriemerná **kvalita životného prostredia**,
(kritériá : množstvo komunálneho odpadu, separácia odpadu, verejná zeleň, malé zdroje znečistenia)
- priemerné hodnotenie ukazovateľov **verejných financií**
(kritériá : celkové a bežné výdavky na obyvateľa, úverová zaťaženosť, predpis miestnych daní, dodatočné výdavky na hospodárenie s odpadom z rozpočtu, prevádzkové výdavky na svetelný bod)

Príloha č. 3

Trnava ako súčasť CENTROPE

Zdroj: www.centrope.com

Slovenská časť CENTROPE, ktorá pozostáva z dvoch najrozvinutejších regiónov Slovenska – Bratislavského kraja spolu s hlavným mestom Bratislava a Trnavského, kraja vstúpila v roku 2009.

Členovia Centrope sú regióny:

- Rakúsko : Burgenland, Dolné Rakúsko, Viedeň
- Česká republika : Juhomoravský kraj
- Maďarsko : Győr – Moson – Sopron
- Slovenská republika: Bratislavský kraj, Trnavský kraj

Rozloha : 44 4999 km²
 Počet obyvateľov : 6 567 428, v roku 2030 + 4,4%
 Počet obyvateľov 65+: 16,0%, v roku 2030 22,5%

Centrope je zamerané najmä na:

- vedomostný región (výskum, vývoj, life science, energetika, inteligentná mobilita,..)
- ľudský kapitál
- územná integrácia (najmä dopravná)
- kultúra, turizmus (tematické klastre, značka kvality, služby on-line, cyklotrasy,...)

Príloha č.4

Bonita obcí v regióne

Bonita je vypracovaná web aplikáciou iRating spoločnosti SCB – Slovak Credit Bureau, spol. s.r.o. a zverejnená s jej zvoľením . iRating je postavený na statickom a dynamickom vyhodnocovaní finančných (20) a nefinančných (7) ukazovateľov a ich komparáciou pomocou krížovej matice. Použitá matica pridelí obcí jeden z ratingových stupňov.

iRating je postavený na statickom a dynamickom vyhodnocovaní finančných (20) a nefinančných (7) ukazovateľov a ich komparáciou pomocou krížovej matice. Použitá matica pridelí obcí jeden z ratingových stupňov.

Bonita obcí v roku 2012

bonita	Charakteristika	obce
A	Bez rizika	Horná Krupá, Vlčkovce,
B	Stredné finančné riziko Nízky predpoklad rozvoja	Šelpice,
B+	Bez rizika	Biely Kostol, Bíňovce, Bohdanovce n/T, Bučany, Dobrá Voda, Dolná Krupá, Jaslovské Bohunice, Križovany n/D, Majcichov, Radošovce, Slovenská Nová Ves, Smolenice, Šúrovce, Zavar, Zvončín
B-	Stredné finančné Priemerný predpoklad rozvoja	Borová, Brestovany, Cífer, Dlhá, Dolné Lovčice, Dolné Orešany, Horné Dubové, Hrnčiarovce n/P, Lošonec, Malženice, Opoj, Ružindol, Suchá n/P, Trstín, Zeleneč
C+	Vysoké riziko finančnej stability a dobrý predpoklad rozvoja Stredné riziko finančnej stability a nízky predpoklad rozvoja	Boleráz, Buková, Dechtice, Dolné Dubové, Horné Orešany, Kátlovce, Naháč, Pavlice, Špačince, Trnava, Voderady,
C	Vysoké riziko finančnej stability a horší predpoklad rozvoja	
C-	Vysoké riziko	Košolná,

Príloha č.5

Regionálne združenie obcí³ pre oblasť rozvoja územia (Námet)

Je potrebné zdôrazniť, že v tomto projekte sa jedná najmä o spoluprácu obcí, nie primárne o spoluprácu verejného a súkromného sektora. Ide nám o vytvorenie podmienok na úrovni miestnej samosprávy pre efektívnejšiu spoluprácu so súkromným sektorom. Prístup spolupráce v hraniciach mestského regiónu, primárne v hraniciach funkčného mestského územia Trnava je plne v súlade s trendmi v okolitých štátoch. Rozvoj mestského regiónu, zvyšovanie jeho konkurencieschopnosti voči hlavnému mestu Slovenska, iným mestám a regiónom na Slovensku, ale aj v priestore strednej Európy, vytvorenie podmienok pre reakcie na očakávané trendy a výzvy, si vyžaduje čo najstabilnejšiu štruktúru. Ideálnym riešením by bolo zlučovanie. Nakoľko takýto prístup, vzhľadom na doterajší vývoj, minimálnu mieru spolupráce, ale aj súčasné bariéry a nepripravenosť politických elít na miestnej a centrálnej úrovni pristúpiť k centrálne riadenému zlučovaniu obcí, nepovažujeme za reálny, druhým najlepším riešením je čo najpevnejšia a najstabilnejšia forma spolupráce v hraniciach mestského regiónu. Z vyššie uvedených foriem spolupráce odporúčame pre územia mestského regiónu Trnava vytvoriť **Regionálne združenie obcí**, samostatnej právnickej osoby.

Hlavné princípy regionálneho združenia :

Identita

Regionálne združenie posilní rozvoj a význam mestského regiónu ako politicky, hospodársky a kultúrne jedinečného priestoru, v rámci ktorého jednotne vystupujú mesto Trnava a obce ako partneri

Stratégia

Regionálne združenie dosiahne svoje ciele, zámery, tým, že sa vytvorí základ dôvery a partnerských vzťahov, posilní sa sebedôvera, zosieťujú sa združené obce, a tým aj ich vedomosti, schopnosti

Organizačná kultúra

Regionálne združenie bude partnerom každej obce, orientované na riešenie problémov a otvorené využívaniu inovácií a podporujúcemu rozvoj obcí v združení

Úlohy

Regionálne združenie bude na základe dohody obcí zabezpečovať spoločne pre všetky členské obce úlohy v oblasti : dopravy a prepravy, priestorového rozvoja, kultúry, hospodárstva, vrátane cestovného ruchu, regionálnej politiky, energetiky a bude znášať politickú a právnu zodpovednosť za ich výkon

Procesy

Regionálne združenie bude vypracovávať na základe zadania produktov, podporovať obce v správe a riadení územia obcí a bude sa starať o dohody, obhajovanie záujmov obcí

Zdroje

Regionálne združenie bude mať svoj vlastný rozpočet a bude mať kvalifikovaný personál

System

Regionálne združenie bude vo vlastníctve obcí, bude mať potrebné rozhodovacie a pracovné štruktúry, ktoré dokážu pripravovať a realizovať projekty

³ Združenie obcí § 20

(1) Obce môžu zriaďovať združenia obcí.

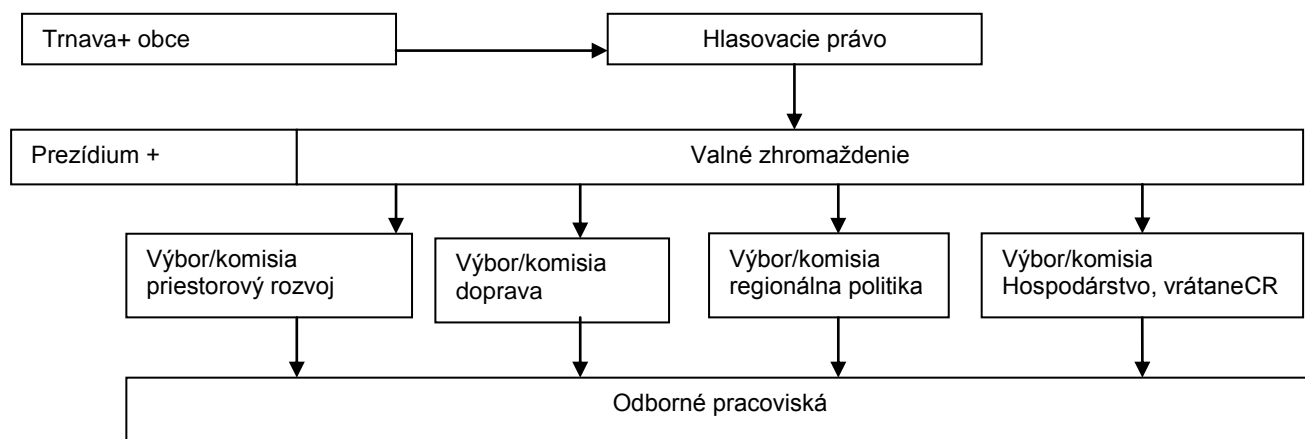
(2) Združenie obcí je právnická osoba.

(3) Združenie obcí nadobúda právnu subjektivitu dňom registrácie registrujúcim orgánom.

(4) Predmetom činnosti združenia obcí je najmä oblasť sociálnych vecí, starostlivosti o životné prostredie (predovšetkým zhromažďovanie, odvoz a spracúvanie komunálneho odpadu, odvádzanie a čistenie odpadových vôd), miestna doprava, oblasť školstva, kultúry a miestny cestovný ruch; svojou činnosťou združenie obcí napomáha vytvárať podmienky na plnenie úloh obcí, ako aj úloh vyššieho územného celku.

(5) Na platnosť zmluvy o zriadení združenia obcí je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov obecného zastupiteľstva každej obce, ktorá je účastníkom zmluvy. Súčasťou zmluvy o zriadení združenia obcí sú jeho statuty.

Organizačná schéma

Príležitosti a ohrozenia spolupráce mesta a obcí v rámci Regionálneho združenia

A. príležitosti	B. ohrozenia
A1 Využitie rôznorodého potenciálu územia	B1 Rôzna veľkosť obcí
A2 Efektívnejšie zabezpečenie úloh a zabezpečenie úloh, ktoré sa doteraz nezabezpečovali	B2 Rozličné perspektívy rozvoja obcí
A3 Včasné rozpoznanie spoločného a odlišností	B3 Rozličná identita
A4 Posilnenie pozície v rámci kraja a štátu	B4 Rozličné záujmy a priority

Ohrozenia sťažujú spoluprácu a preto je potrebné hľadať ich riešenie. Námety na riešenie ohrození :

B1 Rôzna veľkosť obcí

V spoločnom regióne existujú obce s rozličným počtom obyvateľov, rôznymi pracovnými možnosťami, rozličným hospodárskym potenciálom, odlišnou daňovou a finančnou silou. Jadrové mesto, väčšie obce a menšie obce majú rozličné profesionálne politické zastúpenie, rôznu veľkosť úradov, organizácie, ale aj rôznu úroveň profesionality. Možné riešenia:

- z obsahového hľadiska
 - o profesionálni zamestnanci jadrového mesta robia prípravu v jednotlivých oblastiach pre celý región, pričom sú platí ovcami celého regiónu
- z organizačného hľadiska
 - o je potrebné zabrániť aby jadrové mesto dominovalo, v spoločných politikách by mali byť všetci rovní
 - o v jednotlivých oblastiach je možné odovzdať vedenie komisie ľuďom z obcí,
 - o je možné zriadiť profesionálnu inštitúciu, ktorá bude mať na starosti prípravu odbornej agendy financovanej zo zdrojov obcí regiónu
- z procesného hľadiska je
 - o lepšie začať bez vopred definovaného konkrétneho výsledku, tým sa všetci členovia môžu zúčastniť procesu,
 - o vhodné používať participatívne metódy na prípravu projektov,
 - o potrebné jasne definovať pravidlá, ak nie sú jasne je dobré ich vyjasniť všetkým,
 - o najlepšie začať s menšími projektmi

B2 Rozličné perspektívy rozvoja obcí

Vidiecke obce sú často vystavované väčšiemu tlaku pri ich rozvoji. K tomu je väčšinou rozvoj orientovaný tam, kde existuje optimálne prepojenie osídlenia a dopravy, preto sa najčastejšie územie rozvíja pozdĺž hlavných ťahov. Vidiecke, menej dostupné, obce mimo hlavných ťahov ťažko „znášajú“ pokračovanie takého procesu. Možné riešenie:

- z obsahového hľadiska
 - o vytvorenie spoločnej stratégie, vízie, spoločného programu rozvoja
 - o vypracovať opatrenia v niektorých oblastiach v prospech vidieckeho územia

- motivovať malé obce v projektoch
- podporiť odborne menšie obce
- z organizačného hľadiska
 - vytváranie flexibilných zoskupení pre jednotlivé projekty
- z procesného hľadiska
 - je možné začať s projektom pre menší počet obcí, ale informovať všetky
 - v priebehu času nebude platiť vo všetkých projektoch stratégia win-win, niektoré obce získajú, iné nie. je potrebné vypracovať dopadovú analýzu na všetky obce (čo získajú, čo stratia)

B3 Rozličná identita

Napriek tomu, že sa životné štýly mesta a vidieka približujú, rozdiely medzi mestskou a vidieckou identitou sú zreteľné. To môže viesť k rozličným prioritám, k nedorozumeniam a nedôvere. Možné riešenia:

- z obsahového hľadiska je
 - potrebné rôznymi spoločnými aktivitami dosiahnuť spoločnú identitu regiónu
 - vhodné spolu vypracovať spoločnú víziu
 - vhodné začať s dôveryhodnými projektmi
- z procesného hľadiska
 - vytvárať postupne spoločný príbeh regiónu
 - vyzdvihovať to čo spája, nie to čo rozdeľuje
 - postupne budovať spoločnú identitu
 - je vhodné mať všeobecne akceptovaných „vlajkonosičov“ a získať osobnosti pre podporu spolupráce

B4 Rozličné záujmy a priority

Mesto a obce nemusia reagovať na rovnaké výzvy. Zatiaľ čo mesto trápia sociálne problémy, doprava,...vidiek má problémy s infraštruktúrou, miestnou ekonomikou. Preto bude chcieť každý presadzovať svoje priority. Situácia sa vyhrcoje aj tým, že volení predstavitelia obcí chcú realizovať svoje sľuby, projekty a zastupujú záujmy svojich obyvateľov. Regionálne aktivity a angažovanie sa občania pri voľbách neocenia. Možné riešenia:

- z obsahového hľadiska je
 - vhodné zvýrazňovať potenciál celého regiónu
 - v rámci regiónu je možné vytvoriť menšie centrá pre malé obce
 - potrebné okrem regionálnych projektov riešiť aj miestne projekty
- z organizačného hľadiska
 - vytvoriť tematické skupiny na spoluprácu
 - umožniť variabilnú geometriu projektov (projekty pre rôzne skupiny obcí)
- procesného hľadiska
 - budovať na úspechoch doterajších regionálnych projektoch
 - vnímať špecifiká obcí, mikroregiónov
 - zvýrazňovať riešenia spoločných problémov
 - zvoliť rôznu rýchlosť realizácie projektov
 - flexibilne nastavovať procesy

Príloha č.6

Vhodnosť foriem spolupráce, výhody a nevýhody

Spolupráca na zmluvnom základe

Výhody	Nevýhody	Vhodnosť
<ul style="list-style-type: none"> - flexibilná forma vo vzťahu k predmetu spolupráce, jednoduché prispôsobenie sa rozličným rámcovým podmienkam - minimálne náklady na založenie 	<ul style="list-style-type: none"> - obmedzená istota pre obec, ktorá výkon zabezpečuje - komplikované garancie výkonu, kvality, úhrady škôd 	<ul style="list-style-type: none"> - pre oblasti s minimálnymi kapitálovými výdavkami - správne úlohy by nemali byť predmetom zmluvnej spolupráce

Združenie

výhody	Nevýhody	Vhodnosť
<ul style="list-style-type: none"> - minimálne náklady na založenie - každý kto chce realizovať ciele združenia môže spolupracovať - jednoduchý vstup a výstup, hocikedy je možné vypovedať členstvo - otvorené pre verejné aj súkromné inštitúcie a osoby 	<ul style="list-style-type: none"> - táto forma negarantuje, že sa na činnosti podieľajú všetci členovia - menej stabilná organizácia, pretože neexistuje dlhodobá väzba členov a je možný okamžitý výstup bez formálnych komplikácií - náklady na manažment - žiadne hospodárske aktivity, len členstvo, nepredpokladá sa prerozdelenie príjmov členom 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné pre dlhodobú spoluprácu, skôr pre oblasti bez kapitálových výdavkov, <ul style="list-style-type: none"> o marketing o kultúra o úlohy, projekty s o širokým súkromným alebo verejným záujmom

Spoločnosti podľa súkromného práva (s.r.o., a.s.,...)

výhody	Nevýhody	Vhodnosť
<ul style="list-style-type: none"> - samostatná organizácia mimo správy - trvalé definovanie právomocí členov (kontrola, rozhodovanie, rozdelenie zisku,...) - relatívne dobrá možnosť riadenia - daňové a personálne výhody - flexibilita v rozpočte, nepodliehanie pravidlám vo verejnom rozpočtovaní - ručenie - možnosť realizácie projektov PPP - možnosť získania cudzích zdrojov 	<ul style="list-style-type: none"> - vyššie náklady na založenie - zvýšené náklady na účtovníctvo - daňová povinnosť - riadenie iba v rámci zákonov - nižšia transparentnosť 	<ul style="list-style-type: none"> - pre zásobovanie na ktorých sa podieľa viacej obcí - pre oblasti kde je zastúpený aj súkromný kapitál - nemôžu zabezpečovať správne úlohy, pre malé projekty je založenie nákladné

Spoločné združenie na zabezpečovanie výkonu verejnej správy

výhody	Nevýhody	vhodnosť
<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché založenie - nie je potrebná právna subjektivita 	<ul style="list-style-type: none"> - nemá právnu subjektivitu a preto nemôže vystupovať a konať vo vlastnom mene - môžu spolupracovať iba obce 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné pre správu nehnuteľností, riadenie podnikov - nevhodné pre úlohy, kde sú veľké výdavky (technické služby,...)

Združenie obcí

výhody	Nevýhody	vhodnosť
<ul style="list-style-type: none"> - samostatná právnická osoba - prevzatie nadobecných úloh - verejné rozhodovacie štruktúry - právne aj hospodársky samostatné - vlastný rozpočet - rovnocenné partnerstvo - orientácia na dlhodobú spoluprácu - financovanie zodpovedá záujmom 	<ul style="list-style-type: none"> - vznik a zmeny sú viazané na povolenie - relatívne dlhý proces zakladania - pomerne komplikovaná dohoda na rozpočte - komplikované rozhodovacie procesy - pre každú úlohu je možné založiť združenie (presadzované aj na Slovensku) čo vedie k rozširovaniu administratívnych štruktúr 	<ul style="list-style-type: none"> - pre všetky úlohy, t.j. aj pre úlohy spojené s kapitálovými výdavkami, ale aj úlohy správne